Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 26 август 1973 йил, якшанба ✦ № 201 (15.675). ✦ Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

„ОҚ ОЛТИН" ЮКСАК СИФАТЛИ БЎЛСИН

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ МОСКВА ПАХТА ТОЗАЛАШ ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ РЕСПУБЛИКАДАГИ ПАХТА ТОЗАЛАШ САНОАТИ БАРЧА ХОДИМЛАРИГА, МАШИНАСОЗЛАРГА ВА ПАХТАКОРЛАРГА МАКТУБИ ТЎҒРИСИДА

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети таъкидлайдики, Москва пахта тозалаш заводининг коллективи мавжуд резервлар ва имкониятлардан фойдаланиб, сўнгги йилларда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, янги техникани ва илғор тажрибани жорий этиш соҳасида катта иш қилди. Бу эса давлат планлари ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш имконини берди. Тўққизинчи беш йилликнинг икки ярим йили мобайнида ишлаб чиқариш ҳажми 43 процент, меҳнат унумдорлиги 28 процент ошди. Завод ана шу кўрсаткичлар бўйича беш йиллик план топшириқларидан ўзиб кетди.

Коллектив тайёрланаётган пахта сифатини яхшилаш ва ундан юқори сифатли маҳсулот олиш йўлида кўп иш қилмоқда. Завод беш йиллик бошидан буён рекламация олган эмас. Машина терими ошиб боргани ҳолда нуқсонлари ва ифлосланиш даражаси ГОСТ нормалари доирасида ва ундан ҳам паст бўлган тола ишлаб чиқариш йил сайин кўпаймоқда. Ўтган йили эса шундай тола жами ишлаб чиқарилган толанинг 96 процентини ташкил этди.

Москва пахта тозалаш заводининг коллективи бу ютуқларни завод ва тайёрлов пунктлари барча ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг астойдил қилган ижодий меҳнатлари, уларнинг олға қараб боришга, кўпроқ нарсаларга эришишга бўлган интилиши туфайли қўлга киритди.

Москва пахта заводининг коллективи беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йилини муносиб якунлаш учун курашиб, янги ҳосил пахтасини қабул қилишга ва қайта ишлашга тайёргарлик кўриб, ўз зиммасига оширилган мажбуриятлар олди ва республика пахта тозалаш саноатининг барча ходимларига ва машинасозларига, барча пахтакорларга мурожаат қилиб, уларни пахтанинг юқори сифатли бўлишини таъминлашга, уни яхши сақлашга, ўз вақтида қайта ишлашга ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга даъват этди.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети қабул қилган қарорда Москва пахта тозалаш заводи коллективининг республикадаги пахта тозалаш саноати барча ходимларига, машинасозларга ва пахтакорларга ёзган мактубини маъқуллади.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар ва район партия комитетларига, Узбекистон Касаба союзлари республика Советига, Узбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига, Узбекистон ССР министрликлари ва идораларига Москва пахта тозалаш заводи меҳнатчиларининг қимматли ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш вазифасини топширди.

Мактуб барча пахта тозалаш заводлари, пахта тайёрлаш пунктлари, пахтакор колхоз ва совхозларнинг, «Союзхлопкомаш» бирлашмаси корхоналари бошланғич партия ташкилотларида, ишчилар ва колхозчиларнинг йиғилишларида муҳокама қилиниб, у ҳар бир меҳнатчининг онгига етказилиши, юқори сифатли пахта териш учун, ҳосилни яхши сақлаш учун ва тола ҳамда бошқа пахта маҳсулотини яхши сифатли қилиб чиқариш учун, пахта тозалаш саноатини машина-ускуналар ва эҳтиёт қисмлар билан пухта таъминлаш учун мусобақани кенг авж олдириш зарур.

Республика газеталарининг редакцияларига, Узбекистон ССР Министрлар Совети телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига юқори сифатли пахта териш ва тайёрлашни ҳамда юқори сифатли тола ва бошқа пахта маҳсулоти ишлаб чиқаришни таъминлаётган колхозлар, совхозлар, терим илғорлари, пахта тозалаш заводлари ва тайёрлаш пунктлари коллективларининг тажрибасини мунтазам равишда ёритиб бориш топширилди.

Москва пахта тозалаш заводи коллективининг республикадаги пахта тозалаш саноати барча ходимларига, машинасозларга ва пахтакорларга

МАКТУБИ

Азиз ўртоқлар!

Бутун совет халқи сингари Москва пахта тозалаш заводининг коллективи ҳам КПСС XXIV съезди қарорларини, тўққизинчи беш йиллик топшириқларини бажариш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Партиямиз ва унинг Марказий Комитети раҳбарлигида мамлакатимиз қўлга киритган муваффақиятлар бизга янги куч-ғайрат бағишлайди ва олдимизга янгидан-янги вазифаларни қўяди.

Заводнинг тўққизинчи беш йиллик учун қабул қилган социалистик мажбуриятларида ишлаб чиқариш планини анча ошириб бажариш ва меҳнат унумдорлигини ўстириш билан бир қаторда асосан юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлаш ҳам кўзда тутилган.

Шу мақсадда завод коллективи пахтани қабул қилиш, сақлаш ва қайта ишлаш соҳасидаги ишларни тубдан қайта ташкил қилди, заводни техника билан қайта жиҳозлаш борасида кўп иш қилинди, «ОХ-2» типидаги пахта тозалагичлари бўлган янги тозалаш цехи ишга туширилди, пахта қуритадиган қўшимча агрегатлар ўрнатилди, пресслаш олдидан толани тозалаш ва намлаш ташкил қилинди, технология жараёнига тўғри риоя қилиниши устидан назорат кучайтирилди. Кадрларимиз ўз профессионал малакаларини, иқтисодий билимларини ва ғоявий чиниқишларини системали равишда оширмоқдалар. Мутахассислар қайта аттестациядан ўтказилди, топширилган иш учун ҳар бир ходимга талабчанлик оширилди. Бизда меҳнатчилар учун яхши меҳнат ва маиший шароитлар яратилди, маънавий ва моддий рағбатлантириш тадбирларига қатъий риоя қилинади. Завод коллективи 1972 йилги ҳосилнинг қарийб 100 минг тоннасини, шу жумладан машинада терилган 40 минг тонна пахтани қайта ишлаб, давлат стандартининг белгиланган нормалари доирасида 96 процентгача тола ва 100 процентгача линт берди.

Биз буни шунинг учун алоҳида таъкидлаб ўтмоқдамизки, маҳсулот сифатини яхшилаш — тўққизинчи беш йилликнинг асосий проблемаларидан биридир. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг яхши деган сўз ҳар доим кўп деган маънони ҳам билдиради, деган сўзлари ҳаммамизнинг ёдимизда турибди.

(Давоми иккинчи бетда).

БУГУН — ШАХТЕРЛАР КУНИ

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК, КОНЧИЛАР!

Кўмир саноати ишчилари шахтёрлар кунигача мамлакатга беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили учун белгиланган пландан ташқари 13 миллион тоннадан зиёд ёқилғи беришди.

24 август куни Москвада бўлиб ўтган тантанали мажлис шу байрамга бағишланди. Союзлар уйининг Колонна залида кўмир саноати ходимлари, фахрий шахтёрлар, олимлар, мутахассислар, пойтахт жамоатчилигининг вакиллари йиғилишди.

СССР кўмир саноати министри Б. Ф. Братченко доклад қилди.

Мажлисда КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих, Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Н. А. Тихонов, СССР Министрлари, КПСС Марказий Комитети, министрликлар ва идораларнинг масъул ходимлари ҳозир бўлишди.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советига табрикнома қабул қилишди.

(ТАСС).

Суратда: «Узбекуголь» трестига қарашли тўққизинчи шахтанинг илғор кончиси Қўшбой Йўлдошев. У смена топшириғини ҳамма вақт 150-200 процентга етказиб бажариб келмоқда.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

ҲАРОРАТЛИ ҚАЛБЛАР

Қўнғирранг тоғларнинг юксак чўққиларида оппоқ қор кўрпаси офтоб шуъласида кумушдек товланади. Бир-бирига ёндош улкан Чотқол ва Қурама тизмаларининг пастида эса сершовқин дарё бетиним шовуллайди. Оҳангароннинг мавжли тўлқинлари атрофга шу зайлда ажиб гўзаллик бағишлаб оқади. Лекин, бу манзилгоҳнинг манзараси шунинг ўзигина эмас. Дарё билан ёнма-ён ғоятда улкан «қора олтин» денгизи чўзилиб кетган. Бу ерда ҳам дарёдек уйғоқлик, дарёдек сершовқин ҳаёт, дарёдек бетиним меҳнат туну кун ҳукмрон. Кўмир денгизининг ичкари — ичкарисигача кириб борган пўлат излардан ёқилғи ортилган составлар тез-тез ўтиб турибди. Улкан экскаваторлар эса гўё наъра тортиб, кўмир қатламлари бағрини ёриб, вагонларга «қора олтин» юклайди.

— Яқинда коллективимиз яна кўчма Қизил байроқ билан мукофотланди, — дейди фахрий кончи экскаваторчилар бригадасининг бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Хўжа Алиқулов.

Чиндан ҳам Меҳнат Қизил байроқ орденли Ангрен Кўмир разрезининг аҳил коллективи иккинчи квартал якуни бўйича социалистик мусобақада ғолиб чиққанлиги учун СССР Кўмир саноати министрлиги ҳамда кўмир саноати ишчилари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга сазовор бўлди. Бу меҳнатдаги матонат, ўз касбига садоқат эвазига берилган катта мукофот бўлди.

Кончилар ана шу байроқни қабул қилиб олишар экан, тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида социалистик мажбуриятда кўрсатилганидан яна 15 минг тонна кўп «қора олтин»ни Ватанга армуғон қилишга сўз беришди. Ҳаммаси бўлиб бу йил разрез кончилари планга қўшимча равишда 100 минг тонна ёқилғи беришга қарор қилдилар.

— Бу айтишга осон-у, аммо жуда кўп меҳнат, ғайрат ва шижоатни талаб қилади. Лекин, биз бу вазифани албатта уддалаймиз. Чунки, ваъда бердикми, бажарамиз.

Хўжа Алиқулов шу конга яқин қишлоқларнинг бирида туғилган. Бундан тахминан чорак асрдан кўпроқ шу конда экскаваторчи бўлиб ишлаб келмоқда. У ана шу давр ичида ҳаммадан кўпроқ кўмир қазиди, ҳаммадан кўпроқ экскаватор бошқарди, ҳаммадан кўпроқ шогирд чиқарди. Шунинг учун бўлса керак, кўмир разрезида уни каттадан — кичик ҳурмат қилади. Унинг ҳалол меҳнати ва хизматлари Ватан олдида юксак қадрланди. Унга бундан бир неча йил аввал Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берилган эди.

Кончилар ўз сўзлари устидан чиқмоқдалар. Ҳозиргача улар йил бошидан бери планга қўшимча равишда истеъмолчиларга 80 минг тонна ёқилғи жўнатишга муваффақ бўлишди.

Ангрен кончилари тоғдек салобатли ишларни бажариб, дарёдек шиддаткор меҳнат қилишяпти. У ерда қизғин авж олган социалистик мусобақа ана шундай азим ишларни бажаришга катта кўмак бериб турибди. Донгдор кончи Хўжа Алиқуловнинг ҳамкасблари — илғор экскаваторчилар В. Лазарев, Л. Мирсаидов, Н. Чернишев, О. Аляметов ва бошқалар чинакам ғайрат ва матонат кўрсатиб ишламоқдалар.

Мана, бир неча ойдирки, кўмир разрезининг А. Петренко бошчилик қилаётган биринчи участка коллективи социалистик мусобақада сурункасига ғолиб келмоқда. Пландан ташқари шу вақтгача 23 минг тоннадан кўпроқ ёқилғи қазиб чиқарилди.

Кейинги пайтларда гидромеханизация участкаси коллективи ҳам кўпчиликни қувонтириб келаётир. Чунончи июль ойи ичида тоғ жинсларидан 31 минг тонна «қора олтин» ажратиб олишга эришилди. Бу, эса пландан ташқари 12,5 минг тонна кўп ёқилғи демакдир.

Бундай муваффақиятлар ўзидан-ўзи қўлга киритилаётгани йўқ. У ерда Хўжа Алиқулов, Лабиб Мирсаидовлар бошқараётган илғор тажриба мактаблари ишга ғоятда катта ёрдам бермоқда. Ҳозир бу мактабда сабоқ олган ўнлаб, юзлаб экскаваторчилар илғорлар сафидан ўрин олди.

Конда кўплаб иш жараёнлари механизация ёрдамида бажарилмоқда. Масалан, бундан икки йил аввал ишлаб чиқаришни механизациялаш 56 процентни ташкил этган бўлса, ҳозир бу даража 80 процентга кўтарилди. Беш йиллик охирига бориб кончилар меҳнатининг 90 проценти механизациялашади.

Конга янги машина ва механизмлар тез-тез келиб турибди. Шу йилнинг ўзида олтита янги экскаватор олинди. Шунинг қаторида 10 куб метр ҳажмга эга бўлган чўмичли улкан одимловчи экскаватор ҳам бор. Ҳамма участкаларда кенг ҳажмли транспортер ленталари ўрнатилди. Транспортерлар яна беш километрга узайтирилди.

Иккинчи участкада кўмир қазиш ва уни саралашчи янги комплекс ишга туширилди. Бундай тадбирлар кон тарихида биринчи марта йил давомида 1 миллион тонна ёқилғи қазиб чиқариш имкониятларини яратмоқда.

Улкан кўмир ҳавзасининг донгдор кончилари ёқилғи қазиб чиқаришни бетўхтов кўпайтириш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Улар беш йилликнинг икки ярим йили даврида планда белгиланганидан 540 минг тоннадан кўпроқ ёқилғини истеъмолчиларга жўнатишди. Бу катта ютуқда тўққизинчи шахта коллективининг ҳам салмоқли ҳиссаси бор.

Шахта коллективи етти ойлик топшириқни 106 процент қилиб бажарди. Меҳнат унумдорлиги бўйича белгиланган план 103,7 процент қилиб адо этилди. Ер ости лаваларининг жасур заҳматкашлари бу йил 15 минг тонна кўмир қазиб чиқаришга сўз беришган эди. Ўтган етти ой давомида 19 минг тонна «қора олтин» қазиб олинди. Мусобақада биринчи участканинг Н. Фоизов бошлиқ шахтёрлар бригадаси ғолиб чиқмоқда. Етти ой ичида бу коллектив 2445 тонна ёқилғи қазиб чиқарди. Бригада аъзолари бунга қўшимча равишда ўз байрамлари шарафига яна 500 тонна кўмир қазиб олишди. Бунда илғор кончилардан Қ. Йўлдошев, С. Алходиев, М. Қамбаров ва А. Эргашев сингари кончилар катта жасорат кўрсатишди.

Демак, Ангрен кўмир ҳавзасининг азамат бунёдкорлари — қийин, лекин олижаноб касб усталари ўз байрамлари — шахтёрлар кунини муносиб кутиб олаётганликлари яққол кўриниб турибди.

Шонли шахтёрларимиз мамлакатга кўпроқ кўмир етказиб бериш учун ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ ғайрат билан ишламоқдалар. Чунки кўмир фақат ёқилғигина эмас, балки саноатимиз учун зарур хом ашё бўлиб ҳам хизмат қилади. «Қора олтин»дан кўплаб моддалар ва пластмассалар яратилмоқда. Ҳозирги замоннинг қора металлургияси, кенг тармоқли химия саноати, ишлаб чиқаришнинг бошқа жуда кўп соҳалари «қора олтин»нинг кўплаб қазиб чиқарилишини талаб этмоқда.

Икки тоғ — Қурама ва Чотқол тизмалари бағрида гўё икки дарё оқаётганга ўхшайди. Бирида тоғдан тушаётган мусаффо инжулар шовқин солиб, тўлқин отиб, жилваланиб кишиларни ўзига маҳлиё қилаётган бўлса, иккинчи дарё — пўлат излар устидан минг-минг тонналаб «қора олтин»ни ўз елкасига юклаган қатор-қатор эшелонлар оқими кўзларни қамаштиради. Иккала дарёдан оқаётган бойликларнинг бири эл-юртга оби-ҳаёт бахш этса, иккинчиси ҳарорат ва қувват ҳадя этмоқда.

Жўшқин, ҳароратли қалбингиз дарё сингари лиммо-лим, дарё сингари шиддаткор, дарё каби саховатли бўлаверсин, азамат бунёдкорлар.

Я. ТЎХТАЕВ.

А. Н. КОСИГИН И. Г. МАУРЕР БИЛАН УЧРАШДИ

Илгари келишиб олинганига мувофиқ КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 24 августда Кремлда Руминия Компартияси Марказий Комитети Ижроия Комитетининг ва Доимий президиумининг аъзоси, РСР Министрлар Советининг Раиси И. Г. Маурер билан учрашди. Учрашув СССР билан РСР халқ хўжалигини келгуси беш йилликда (1976—1980 йиллар) ривожлантириш планини мувофиқлаштириб олишнинг асосий йўналишларини кўриб чиқишга бағишланди.

Учрашув вақтида ҳар икки мамлакат ҳукуматларининг бошлиқлари Совет — Руминия ҳамкорлиги масалаларини ва ҳар икки мамлакат халқ хўжалик планларини мувофиқлаштириш юзасидн ҳозирги вақтда олиб борилаётган ишларни муҳокама қилдилар, шунингдек 1973 —1974 йилларда Совет — Руминия савдоси товар оборотини кўпайтириш имкониятлари хусусида фикрлашиб олдилар. Совет Иттифоқи билан Руминия Социалистик Республикаси ўртасидаги иқтисодий муносабатларни кенгайтириш учун муҳим аҳамиятга эга бўлган бир қанча масалалар юзасидан келишиб олинди. Янги конкрет таклифлар тайёрлаш тўғрисида мамлакатларнинг план органларига ва тармоқ министрликларига кўрсатмалар берилди. А. Н. Косигин билан И. Г. Маурер КПСС Марказий Комитети билан РКП Марказий Комитети ҳамда ҳар иккала мамлакат ҳукуматлари қабул қилган, шунингдек социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялар раҳбарларининг Қримдаги учрашувида қабул қилинган қарорлар руҳида СССР билан РСР ўртасидаги ҳамкорликни бундан буён ҳам ривожлантиришга ва социалистик иқтисодий интеграцияни амалга оширишга ҳар икки мамлакат қарор берганлигини таъкидладилар.

Учрашув амалий, дўстона вазиятда ўтди.

* * *

Шу куни А. Н. Косигин И. Г. Маурер шарафига нонушта зиёфат берди. Дўстона вазиятда ўтган зиёфатда К. Т. Мазуров, Н. К. Байбаков, В. Н. Новиков, З. Н. Нуриев, Н. А. Тихонов ва бошқа расмий кишилар бор эди. Зиёфатда Руминия томонидан РСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Мэнеску, шунингдек РСРнинг Совет Иттифоқидаги элчиси Г. Бадрус ҳозир бўлди.

* * *

24 август кечқурун И. Г. Маурер ватанига жўнаб кетди.

ТОШКЕНТДА КУТИБ ОЛИШ

Яман Араб Республикаси маслаҳат кенгашининг раиси Абдалла бин Ҳусайн ал-Аҳмар бошчилигидаги шу кенгаш делегацияси 25 августда Тошкентга келди. Делегация СССР Олий Советининг таклифига биноан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турибди. СССР Олий Советининг депутати П. А. Родионов меҳмонларнинг мамлакат бўйлаб сафарида уларга ҳамроҳлик қилмоқда.

Яман Араб Республикаси, СССР ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари билан безатилган Тошкент аэропортида делегацияни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси С. Ҳ. Сирожиддинов, республика Олий Советининг депутатлари, Тошкент жамоатчилигининг вакиллари кутиб олдилар.

(ЎзТАГ).

МАККАЖЎХОРИ ФРОНТИДА

САРА ДОН УЧУН КУРАШ

Маккажўхорини тез кунда тўла йиғиштириб олиш, давлат дон тайёрлаш плани ва мажбуриятларини бажариш комсомол-ёшларимизнинг жонажон ишига айланди.

Жиззах районидаги Ленин номли колхоздан: Ҳабибулла Камолов бригадаси гектаридан 74,6 центнердан юқори сорт маккажўхори дони олди, поями қишлов жойига келтириб қўйди. Ерни шудгорлаб экин экишга тайёрлаяпти. Ҳосилдорлик ўтган йилдагидан анча юқори бўлди.

Шаҳрисабз районидаги Ленин номли колхоздан: Шариф Дўстов бошлиқ маккажўхорикорлар бригадаси районда биринчи бўлиб 92 центнерлик дон маррасини эгаллади. Бригада аъзолари маккажўхори майдонини 60 гектарга етказган эдилар. Ҳамма майдондан катта хирмон кўтарилди.

Пахтачи районидаги Карл Маркс номли колхоздан: 57 гектар ернинг ҳар гектаридан 80 центнердан тоза маккажўхори дони олиниб, мажбурият ўринланди. Бу Эгамберди Турсунов бошлиқ маккажўхорикорлар бригадаси аъзоларининг муваффақиятидир.

Денов районидаги Куйбишев номли колхоздан: Абдураҳмон Шукуров бригадаси аъзолари 40 гектар ерда деҳқончилик қилди. Ёш маккажўхорикорлар ўримни қисқа фурсатда ўтказиб, гектаридан 80 центнердан дон йиғиб олди.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шуниси диққатга сазоворки, республикамиздаги 1224 та комсомол-ёшлар маккажўхорикорлик бригадасидан 200 га яқини ҳозирдаёқ ўримни туғаллади. Қолганларида иш қизғин давом эттириляпти.

МУДДАТИДАН ОЛДИН

Самарқанд области саноатининг ходимлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун социалистик мусобақани авж олдириб, маҳсулотни реализация қилиш ҳажми юзасидан саккиз ойлик планни муддатидан илгари, 24 августда бажардилар. Пахта тайёрлаш тресли ва маҳаллий саноат корхоналарининг, ёғ-мой комбинатининг, Лангар кон бошқармасининг ва бошқа корхоналарнинг коллективлари беш йиллик топшириқларини бажариш учун курашда энг юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Область саноатининг меҳнатчилари ой охиригача пландан ташқари 17 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилишга қарор бердилар.

* * *

Урта Осиё темир йўлининг коллективи беш йилликнинг учинчи ҳал қилувчи йили планини муддатидан олдин бажариш учун курашиб, юк жўнатиш саккиз ойлик топшириғини августда бажарди. Сентябрь ойининг бошига қадар қўшимча суратда камида 1 миллион 80 минг тонна юк ташилади. Пассажирлар ташиш топшириғи ҳам ошириб бажарилмоқда.

* * *

Узбекистон пойтахтининг меҳнаткашлари беш йиллик топшириқларини амалга ошира бориб, маҳсулотни реализация қилиш ҳажмини ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилик турларини ишлаб чиқариш саккиз ойлик планини муддатидан илгари, 25 августда бажардилар. «Ташкенткабель», Авиация. Электрон техника, «Миконд» заводлари, трикотаж фирмаси, «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси учинчи тикувчилик фабрикаси, чинни заводи, учинчи ун заводининг коллективлари ана шу муваффақиятга энг кўп ҳисса қўшдилар.

Саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 10 процент кўпайди. Маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг 70 процентидан кўпроғига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилди.

Шаҳар корхоналарида 20 дан ортиқ киши шахсий беш йиллик планларини ҳозирдаёқ бажариб қўйишди.

Тошкент корхоналари август ойининг охиригача пландан ташқари бир неча миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради.

(ЎзТАГ).

ЭНГ МАШҲУР ЛОЙИҲАЛАР ВА ШУ ЛОЙИҲАЛАР БЎЙИЧА ҚУРИЛИШЛАР УЧУН СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ 1974 ЙИЛГИ МУКОФОТЛАРИНИ ОЛИШ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Энг машҳур лойиҳалар ва шу лойиҳалар бўйича қурилишлар учун СССР Министрлар Советининг мукофотларини тақдим этиш комиссиясида СССР Министрлар Советининг 1974 йилги мукофотларини олиш учун материаллар қабул қилинмоқда.

Министрликлар, идоралар ҳамда иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларидан материаллар 1974 йилнинг 1 январигача қабул қилинади.

Кенг жамоатчиликка манзур бўлган, ҳозирги замон фани ва техникасининг ютуқлари акс эттирилган, меҳнат ва ишлаб чиқариш юксак самарали ташкил этилишини таъминловчи энг машҳур лойиҳалар ва шу лойиҳалар бўйича қурилган корхоналар (корхоналар группаси), бинолар ва иншоотлар ҳамда шаҳарлар ва бошқа аҳоли пунктларини планлаштириш, қуриш лойиҳаларини мукофотларни олишга тақдим қилиш мумкин.

Ленин мукофоти ва давлат мукофотини олишга тақдим этилган ишлар юзасидан СССР Министрлар Советининг мазкур мукофотларини олишга материаллар тақдим қилиш мумкин эмас.

Мукофотларни олишга тақдим қилиш учун коллективлар номзодини кўрсатиш ва материаллар тайёрлаш билан боғлиқ масалалар бўйича қуйидаги адрес билан СССР Министрлар Советининг машҳур лойиҳалар ва шу лойиҳалар бўйича қурилишлар учун мукофотлар тақдим этиш комиссиясига мурожаат қилинсин: Москва, К-9, Маркс проспекти, 12, СССР Госстройи, телефонлар: 292-62-49, 292-61-10.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ДАВР ВА ҚИШЛОҚ ҚИЁФАСИ

Бунёдкорлик, яратувчилик ишларининг миқёси Хоразм воҳасида ҳеч қачон ҳозиргидек кенг қулоч ёймаган эди. Хива хонлиги давридаги кўримсиз, тарқоқ, ҳароба қишлоқларнинг қиёфаси эндиликда батамом ўзгариб кетди. Ўтмишда очлик ва муҳтожлик жафосини чеккан деҳқоннинг ҳозирги фаровон, маданий ҳаёти — социалистик тузумнинг шарофати, халқ бахт-саодати тўғрисида Коммунистик партия қилаётган оталарча ғамхўрликнинг мевасидир.

Мамлакат қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, қишлоқ аҳолисининг моддий ва маданий турмушини янада яхшилаш юзасидан КПСС XXIV съезди белгилаб берган Программа муваффақиятли амалга оширилмоқда. Кейинги йилларда, айниқса тўққизинчи беш йилликнинг ўтган икки йили ичида колхоз ва совхозлар экономикаси тараққиёти қишлоқ қурилишини жадаллаштириш имконини берди.

Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпаяётганлиги, айниқса пахтадан муттасил юқори ҳосил етиштирилаётганлиги туфайли даромад ошиб бормоқда. Кейинги беш йил мобайнида колхозларнинг капитал маблағи қарийб 150 миллион сўмни ташкил этди. Бу — шундан аввалги беш йилдагига нисбатан 69.5 миллион сўм кўпдир. Тўққизинчи беш йилликнинг ўтган икки йилида умумий даромад ҳам, капитал қурилишга ажратилган маблағ ҳам анча кўпайди. Натижада областда қишлоқ қурилиши соҳасида салмоқдор ишлар амалга оширилди.

Баъзи характерли рақамларни келтириб ўтиш мумкин. 1965 — 1972 йилларда олдиндан тузилган истиқболли план асосида область қишлоқларида 439 маданий-маиший объект ишга туширилди, бир миллион 100 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилди. 8700 ўринли 18 клуб, 4900 ўринли 15 кинотеатр, 9 та маиший хизмат комбинати, 12 та ҳаммом қурилди. Мактаблар, боғча-яслилар, медицина ва савдо тармоқлари қад кўтарди. Қишлоқларни электрлаштириш ниҳоясига етказилди, газ ва водопровод тармоқлари кенгайди.

Қишлоқ меҳнаткашларига маданий ва коммунал-маиший хизмат яхшиланяпти. Ҳозирги деҳқон — билимли, маданиятли кишидир. Унинг эстетик диди, маънавий эҳтиёжи ўсиб бормоқда. Мавжуд 160 клуб ва маданият уйи, 294 оммавий кутубхона, 234 киноустановка — қишлоқ аҳолиси хизматида. Сиёсий маориф ва иқтисодий таълим шохобчаларида 57 минг киши билим олмоқда. Шундан 37 минг тингловчи конкрет экономикани ўрганяпти. 79 та халқ университетида 10 мингга яқин тингловчи шуғулланмоқда. Кейинги даврда халқ театрлари ва ансамбллари, колхоз музейлари ташкил топди. Буларнинг ҳаммаси қишлоқ меҳнаткашларининг билим даражасини ва маданий савиясини ўстиришга хизмат қилмоқда.

Бош план асосида шаҳар типида обод посёлкалар барпо этиш, турмуш маданиятини юксалтириш соҳасида Янгиариқ районида каттагина ишлар амалга оширилди. Колхоз қишлоқларидаги 36 та посёлкада комплекс қурилиш ва ободончилик ишлари олиб борилмоқда. Қишлоқлардаги 14 мингдан ортиқ хонадоннинг кўпчилик қисми янги посёлкаларда яшаяпти. Ҳамма хўжаликлар электрлашган. 4 минг хонадон табиий газдан фойдаланяпти. Райондаги Ленин орденли Охунбобоев номли, «Правда» ва Киров номли колхозларда шаҳар типида намунали посёлкалар бунёд қилинди.

Боғот районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Нариманов номли колхознинг довруғи областдагина эмас, бутун республикада машҳур. Хўжалик экономикаси равнақ топган. Қишлоқни шаҳар типида қайта қуриш, аҳолини коммунал-маиший ва маданий хизматнинг барча турларидан баҳраманд қилиш соҳасида бу ерда амалга оширилган ишлар ҳар томонлама ибратлидир. Колхозда коммунал хизмат кўрсатиш бўйича комбинат тузилган. Комбинатнинг асосий вазифалари — аҳолини электр қуввати, газ, сув билан нормал таъминлаш, уй-жойлар, йўл ва кўчалар ремонтини ташкил этишдан иборат. Янги посёлкалардаги хонадонлар электр, газ ва водопроводдан тўла фойдаланаётирлар. Колхоз қишлоғида ҳар йили ўрта ҳисобда 90 та уй қуриляпти. Маданият саройи, 8 та клуб, «Бахт уйи», маиший комбинат, ошхона, новвойхона, ҳаммом, дам олиш уйи, стадион, касалхона, туғруқхона ва бошқа тармоқлар қишлоқ меҳнаткашларига намунали хизмат кўрсатмоқда. Колхоз ўзининг ашула ва рақс халқ ансамблига эга. Маданият ва турмуш халқ университети, колхоз музейи ташкил этилган. Уй-жой массивлари, кўчалар, хиёбонлар боғ-роғ ва гулзорларга бурканган. Колхоз қишлоғи аста-секин шаҳар қиёфасига кириб бормоқда.

Бундай обод қишлоқлар областимизда кўп. Боғот районидаги Жданов номли, Янгиариқ районидаги Охунбобоев номли, Хива районидаги Ленин номли, Гурлан районидаги Алишер Навоий номли, Шовот районидаги «Ленинград» колхозларида бош план асосида посёлкалар бунёд этишга, колхозчиларнинг турмуш маданиятини юксалтиришга катта эътибор берилаётир.

Шу нарса диққатга сазоворки, қишлоқлар қиёфаси ўзгарибгина қолмай, буюк яратувчилик ишлари жараёнида кишилар ҳаётида ҳам каттагина ўзгаришлар юз беряпти. Коммунизм қурувчисининг аҳлоқ кодексидаги фазилатларни ўзида шакллантирган янги инсон камол топмоқда. Меҳнатга янгича муносабат, социалистик мусобақа, янги урф-одатлар ва маросимлар қишлоқ ҳаётига сингиб бораётир. Қишлоқлардан 9 мингдан ортиқ киши коммунистик меҳнат ҳаракатида қатнашмоқда. 3646 киши коммунистик меҳнат зарбдори унвонини олишга мушарраф бўлди.

Ватанпарварлик ва интернационализм руҳи, дўстлик ва биродарлик туйғуси кишилар қалбидан чуқур жой олиб, уларга куч-ғайрат ва илҳом бағишлаяпти. Гурлан районидаги «Коммунизм», Қўшкўпир районидаги Охунбобоев номли колхозларда, Янгиариқ районидаги Ал-Хоразмий номли совхозда ва бошқа қатор хўжаликларда турли миллатларнинг вакиллари елкама-елка меҳнат қилиб, бир оила аъзолари каби аҳил ва иноқ яшамоқдалар. Саноат корхоналари коллективларининг колхозларга оталиқ ёрдами ишчилар билан колхозчи деҳқонларнинг алоқасини мустаҳкамлаб, Ўроқ ва Болға иттифоқини яққол намойиш қилаётир.

Партия ташкилотлари олиб бораётган сиёсий-тарбиявий ишларнинг самарадорлиги ошмоқда. Кишилар онгидаги эскилик сарқитлари йўқолиб, коммунизм куртаклари, янгича ўзаро муносабатлар қарор топяпти. Янгича анъаналар, байрам ва маросимлар турмушга кириб келди. Меҳнат ва ҳосил байрамлари, қовун сайли, чорвадорлар куни, Совет Армияси сафига кузатиш, пенсияга узатиш, паспортни тантанали топшириш маросимлари, янгича тўйлар зўр шодиёна сифатида ўтказилмоқда.

Қишлоқларни шаҳар типида қайта қуриш, турмуш маданиятини юксалтириш соҳасидаги ишларни янада яхшилаш учун эндиликда барча имкониятлар мавжуд. Колхозлар экономикаси ривожланиб бормоқда. Эътироф қилиш керакки, қишлоқда қурилиш ишларининг суръати ва миқёси ҳозирги давр талабларидан кейинда қолмоқда. Қишлоқларни посёлкалаштириш, аҳолига маданий-маиший хизматни яхшилаш борасида олдимизда турган вазифалар каттадир.

Область қишлоқларида 65 мингдан кўпроқ хонадон бор. Шундан 15 мингга яқин хонадон ҳали ҳам майда қишлоқларда яшаб турибди. 5-6 уйдан иборат тарқоқ қишлоқчалар, якка-якка уйлар ҳам бор. Бу ҳол қишлоқ аҳолисига коммунал-маиший хизматни кўнгилдагидек уюштиришга халақит бермоқда, ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва деҳқончилик маданиятини юксалтиришда муайян қийинчиликлар туғдирмоқда. Бош планга мувофиқ, қишлоқларда 102 та марказий посёлка, 193 та ёрдамчи посёлка барпо этиш юзасидан бошланган ишни жадаллаштириш давр талаби бўлиб қолди.

Қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишда жиддий камчиликлар мавжуд. Талай колхозлар маиший хизмат комбинати, ҳаммом, дам олиш уйи ва бошқа хизмат кўрсатадиган тармоқларга эга эмас. Аҳоли яшайдиган пунктларнинг баъзиларида маданий-оқартув муассасалари йўқ. Болалар боғча-яслилари қурилишига етарли аҳамият берилмаётир. Қишлоқ аҳолисини водопровод суви, табиий газ билан таъминлашни тезлатиш айниқса муҳимдир. Область партия ва совет ташкилотлари ана шу етилган вазифаларни ҳал этиш юзасидан конкрет тадбирларни ишлаб чиқдилар. Энди гап — ҳаётий муҳим режаларни изчиллик билан амалга оширишдадир.

Областимиз меҳнаткашлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал этувчи учинчи йили вазифаларини муваффақиятли бажариш учун астойдил кураш олиб бормоқдалар. Шубҳа йўқки, қишлоқ қурилиши ва турмуш маданиятини юксалтириш юзасидан белгиланган режалар ҳам тўла амалга оширилади.

Р. ЖУМАНИЕЗОВ.
Хоразм область партия комитетининг секретари.

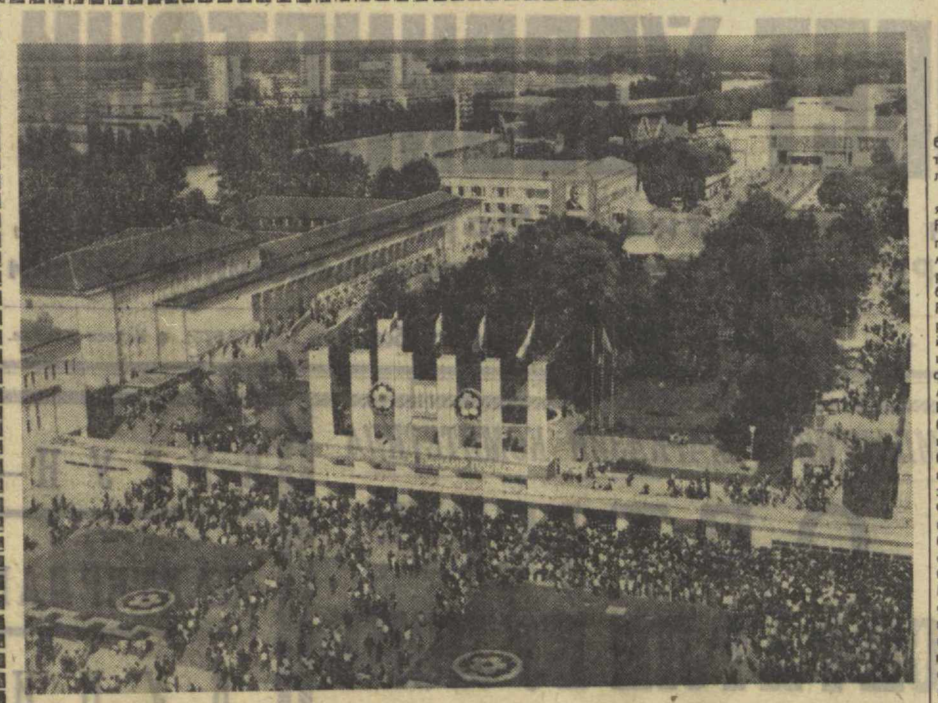

Пловдив шаҳри ўзининг катталиги жиҳатидан Болгарияда иккинчи ўринни эгаллайди. Шаҳар ўзининг узоқ тарихига ҳам эга. Лекин ўзининг навқиронлиги билан ҳаммани мафтун этади. Бу ерда ҳар йили халқаро ярмарка ўтказилади, дунёнинг кўпчилик мамлакатларидан вакиллар келишади. Савдо алоқалари олиб борилади, ўзаро битимларга эришилади. Шунинг учун ҳам XXIX халқаро ярмарканинг очилишини орзиқиб кутишмоқда. Ярмарка 5 сентябрдан 25 сентябргача давом этади. Суратда: Пловдив шаҳридаги ярмарка шаҳарчасининг кўриниши.

«София-пресс» агентлиги фотоси.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ПЕКИН АНТИСОВЕТИЗМИ

ПРАГА, (ТАСС). Ҳафталик «Трибуна» газетасида босилган «Хитой ташқи сиёсати» деган мақолада жумладан бундай дейилади:

Хитойнинг зафарли революцияси ва 1949 йилда Хитой Халқ Республикаси вужудга келганлиги СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар бериб келган беғараз интернационал ёрдам билан бевосита боғланган. Хитой Халқ Республикасида социализм қуришнинг биринчи муваффақиятли йиллари учун характерли нарса шу бўлдики, аввало Совет Иттифоқи ундан узининг ҳар томонлама иқтисодий ёрдамини аямади. Бироқ, Хитойдаги ҳозирги раҳбарларнинг миллатчилиги ва буюк давлатчилик шовинизми оқибатида Хитой Халқ Республикасининг вужудга келишида ва унинг экономикаси асосларини қуришда Совет Иттифоқининг ролини Пекин бутунлай инкор қиладиган бўлиб қолди. Антисоветизм сиёсати Хитой ташқи сиёсатининг бош йўлига айланди. Натижада Пекин Совет Иттифоқининг ташқи сиёсатига бўҳтонлар ёғдиришни касб қилиб олди. Бу антисоветизм империализм стратегларининг тегирмонига сув қуймоқда, чунки бу сиёсат антиимпериалистик курашни заифлаштириш мақсадида ўтказилмоқда.

Пекин раҳбарлари Бирлашган миллатлар ташкилотида ҳам шундай сиёсат ўтказмоқдалар. Социалистик мамлакатлар ва аввало Совет Иттифоқи аввал бошданоқ бу ташкилотда Хитой Халқ Республикасининг қонуний ҳуқуқлари учун курашиб келганликларига қарамай, Хитой делегацияси Бирлашган миллатлар ташкилотида ҳатто «совуқ уруш» авж олган пайтларда ҳам ишлатилмаган туҳмат ва бўҳтонларни советларга қарши ёғдирмоқда.

Пекин «учинчи дунё» мамлакатларига «раҳбар ва ҳимоячи», бўлиб олишга уриниб, уларни мана шундай «раҳбарликни» қабул қилишга зўрламоқда ва группадаги мамлакатларга ўзини «гегемон» қилиб кўрсатишга зўр бериб ҳаракат қилмоқда. Шу билан бирга Хитой Халқ Республикаси ривожланаётган мамлакатлар учун аҳамиятли бўлган масалалар Бирлашган миллатлар ташкилотида овозга қўйилган пайтларда, масалан Португалия ва Жанубий Африка республикасидаги иркчи мустамлакачи режимлар билан бирлашиб ҳаракат қилмоқда.

Шундай қилиб, Пекин ўзининг ташқи сиёсатида бу сиёсат миллатчиликка, буюк давлатчилик шовинизмига ва антисоветизмга асосланганлигини ҳамма жойда кўрсатиб турибди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ ТОКИО. Амалий ҳамкорлик юзасидан Япония — Совет комитети раҳбарлигининг таклифига биноан СССР Ташқи савдо министрлигининг биринчи ўринбосари И. Ф. Семичастний бошчилигидаги Совет делегацияси бу ерга келди. Делегация ҳар икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга доир масалаларни Япония томони билан муҳокама қилади.

◆ ДАККА. Бу ерда Совет Иттифоқи билан Бангладеш Халқ Республикаси ўртасида ҳаво йўли тўғрисидаги битим имзоланди.

Битим ҳар икки мамлакат ўртасида ҳаво йўлларида мунтазам равишда пассажир ва юк ташишни ташкил этишни кўзда тутади.

◆ САН-ХОСЕ. Гватемаладан олинган хабарларда маълум бўлишича, у ерда «Эмпреса Бананера насьональ» компаниясига қарашли бананзорларнинг ишчилари забастовка эълон қилишди.

Иш ташловчилар иш ҳақининг кўпайтирилишини ва меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб қилмоқдалар.

◆ ДЕҲЛИ. 1972—1973 молия йилида Ҳиндистон ташқи савдосидан келган даромад 1 миллиард 850 миллион рупия бўлди. Бу эса, деб ёзади «Таймс оф Индиа» газетаси мустақил Ҳиндистон мавжуд бўлган бутун давр ичида рекордли кўрсаткичдир.

◆ ВЕНА. Ҳозирги вақтда Австрия пойтахтининг аҳолиси уй-жой учун 1960 йилдагига нисбатан уч баравар кўп ҳақ тўламоқда. Бу эса кам ҳақ олаётган ишчи ва хизматчиларнинг моддий аҳволига айниқса кучли таъсир кўрсатмоқда. Австрия марказий статистика маҳкамасининг бу ерда эълон қилинган ахборотида ана шу маълумотлар келтирилади.

МУСТАМЛАКАЧИЛАР ЖИНОЯТИ

РИМ, (ТАСС). Португалия мустамлакачиларининг Мозамбикдаги қонли жиноятлари бутун дунёга маълум бўлганидан сўнг улар сиёсий жиҳатдан бутунлай яккаланиб қолдилар. «Унита» газетасининг Мозамбик озодлик фронти жангчилари назорат қилиб турган районларда бўлган махсус мухбири шу ҳақда ёзади.

Бироқ, деб таъкидлайди мухбир, мустамлакачилар ўзларининг террорчиликдан иборат ҳатти-ҳаракатларидан воз кечганлари йўқ. Улар Родезия ва Жанубий Африка республикаси мустамлакачи режимларининг қўшинларини ёрдамга чақирдилар. Бу қўшинлар бундан бир ой муқаддам Мозамбик территориясига кириб, Тете вилоятида жазо операцияларини ўтказмоқдалар. Португалия, Родезия ва Жанубий Африка республикасининг қўшинлари озод қилинган районларни босиб олишга уринмоқдалар.

Симоне Сиоле — жон сақлаб қолган қочоқлар катта группасидаги ягона эркак киши бўлиб, «Унита» мухбирига қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди: «Пангула қишлоғида (Зумбу округи) мустамлакачилар 50 га яқин кишини ваҳшийларча ўлдирдилар. Қўшни Ликела, Катангола қишлоқларида ва бошқа жойларда ҳам улар шундай иш қилдилар. Бир солдат милтиқ қўндоғи билан чолнинг бошига тушириб, уни ўлдирганлигини кўрдим. Мустамлакачилар маҳаллий деҳқонларнинг уйларига ўт қўйиб, ёндириб юбордилар, озиқ-овқат запасларини талаб кетдилар, уй ҳайвонларининг ҳаммасини кириб ташладилар.

НАРХ-НАВО ОШИБ БОРМОҚДА

ПАРИЖ, 24 август. (ТАСС). Францияда озиқ-овқат, кенг истеъмол моллари, шунингдек хизмат кўрсатиш нархлари ой сайин ошиб бормоқда. Франция савдо-саноат доираларининг органи бўлган «Нуво журналь» газетаси ана шундай хулоса чиқаришга мажбур бўлди. «Июль ойи учун нарх-наволар расмий индексининг яқинда эълон қилиниши, — деб таъкидлайди газета, — француз уй бекаларининг хавфсирашини тасдиқлайди, холос: чакана нархлар шу йил майида 0.9 процент, июнь ойида 0.8 процент ўсган бўлса, июлда эса бир процент ошди». «Бир ой ичида нарх-наво илгари ҳеч қачон шу қадар кўп ошмаган эди», — деб таъкидлайди.

«Нуво журналь» Франциядаги ва Ғарбий Европанинг бошқа мамлакатларидаги ҳозирги иқтисодий аҳволни таҳлил қилиб, қуйидагиларни таъкидлаб ўтади: мамлакатда яқин ойлар ичида озиқ-овқат ва кенг истеъмол молларининг нархлари тўхтовсиз ошиб бориши тенденциясини ўзгартириш «эҳтимолдан йироқ бўлиб кўринмоқда».

ГРИВАСЧИЛАР ҚАМОҚҚА ОЛИНДИ

НИКОЗИЯ, 24 август. (ТАСС). Пайшанба куни Кипр полицияси генерал Гриваснинг Фамагуста шаҳридаги (Кипрнинг шарқий соҳили) ва унинг атрофидаги маҳфий ташкилотларига қарши операция бошлади, ўн киши қамоққа олинди қурол-яроғ, ўқ-дорилар, портлатувчи моддалар қўлга туширилди. Тинтувлар чоғида «Аполлон» планининг копиялари ва ҳукуматга қарши адабиётлар топилди. «Аполлон» планини Гривас Кипрда давлат тўнтариши қилиш мақсадида тузиб, тайёрлаб қўйилганлиги илгари хабар бериб ўтилган эди.

Операция ўтказилаётган чоқда кўчада бораётган автомашиналарнинг биридан полициячилар бўлинмаси ўққа тутилди. Полициячилардан икки киши оғир яраланди. Фамагустада ўтказилаётган операция давом этмоқда.

ТЕХАСДАГИ ФАЛОКАТ

НЬЮ-ЙОРК, 24 август. (ТАСС). Собиқ Америка космонавти, ойга парвоз қилган «Аполлон-13» космик кемаси экипажининг аъзоси Фред Хейс авиация фалокатига учради.

Ф. Хейс бошқарган «ВТ-13» машқ самолёти Галвестонда (Техас штати) ерга қўниш вақтида мажақланди ва синиб кетди. Хейс омон қолди, аммо бадани қаттиқ куйди.

„ОҚ ОЛТИН“ ЮКСАК СИФАТЛИ БЎЛСИН

(Боши биринчи бетда).

Шу беш йилликнинг икки ярим йили мобайнида нуқсонлари ва ифлосланиш даражаси ГОСТнинг белгиланган нормалари доирасида бўлган 85 процент тола, 95 процент линт ишлаб чиқарилди. Кўрсатиб ўтилган давр ичида ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатлари 43 процент, меҳнат унумдорлигини ошириш суръатлари 28 процент бўлди, бу эса беш йиллик план топшириғидан юқоридир. Шу вақт ичида пландан ташқари 12,7 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Яқин кунлар ичида ҳамма жойда янги ҳосил пахтасини теришга киришилади. Янги ҳосил пахтаси колхозчилар, совхоз ишчиларининг фидокорона меҳнати билан етиштирилди. Республикамизнинг ҳар бир меҳнатчиси Ўзбекистон бойлиги ва ифтихори бўлган улкан пахта хирмони учун курашга ўз куч-ғайрати билан ҳисса қўшди. Ҳосил пишиб етилди. Энди асосий вазифа уни тез, нобуд қилмай йиғиб-териб олишдан, уни эҳтиёт қилиб сақлаш ва самарали қайта ишлашдан иборат.

Шонли пахтакорлар, теримни биринчи бўлиб сизлар бошлайсизлар. Бинобарин энг қимматли қишлоқ хўжалик хом ашёсининг сифати кўп жиҳатдан сизларга боғлиқ. Далада этакка пахта терасизми, ё пахта териш машинасини юритасизми — шуни унутмангки, пахтани қайта ишлаш негизида чиройли ва пишиқ газлама учун, аъло сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари учун, химия саноатининг яхши сифатли буюмлари учун кураш худди шу ердан бошланади.

Сизларни шунга даъват этамизки:

— терим қоидаларига қатъий риоя қилингиз, хом пахтани теришга йўл қўймангиз, «оқ олтин»ни ифлосланишдан, бегона аралашмалар ва ҳар хил қийқимлар тушишидан, мойланишдан эҳтиёт қилиб сақлангиз;

— машина териминнинг алоҳида аҳамиятга эга эканлигини эсда тутингиз. Дефолиацияни мумкин қадар яхшироқ ўтказишга ҳаракат қилингиз. Ғўзаларда кўсакларнинг 50-60 проценти очилиб, барглар тўла-тўкис тўкилгандан кейин машина теримини бошлаб юбориш маъқул эканлиги тажрибадан маълум. Бу эса ифлосланиши ғоят кам бўлган биринчи сорт тола ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг аниқ йўлидир.

Йиғим-терим эстафетасини сизлардан пахта тозаловчилар қабул қилиб олади. Биз пахта тақдири учун бутун масъулиятни яхши тушунамиз. Заводимиз коллективи мавсумга пухта тайёргарлик кўрди. Барча тайёрлов пунктлари ҳосилни қабул қилишга шай бўлиб турибди. Янги ғарам майдончалари қурилди.

Пахтани қуритиш-тозалаш цехларининг қуввати оширилди, қабул қилиш — узатиш механизмлари кўпайтирилди. Заводда пахтани икки бор тозалайдиган янги цех қурилди, 58 та янги ускуна ўрнатилди. Рационализаторлар ва ихтирочилар маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган 50 дан ортиқ таклиф киритдилар.

Биз пахта тозалаш саноатининг ходимлари, сизларга мурожаат қилиб айтамизки, янги ҳосилни шай бўлиб қабул қилиш учун бутун чораларни кўрингиз. Шунга эришингизки, колхоз ва совхоз транспорти тайёрлов пунктларида бир минут ҳам туриб қолмасин. Лабораторияларнинг тез ва самарали ишлашини таъминлангиз, пахтага қўйилган давлат стандартларининг талабларидан озгина бўлса ҳам чекинишларга йўл қўймангиз.

Колхоз ва совхозлардан бутун ҳосил бизга — давлат хирмонига келтирилади. Халқнинг ана шу қимматбаҳо бойлигини тўла сақлаш учун ҳар биримиз алоҳида ғамхўрлик қилиб, қаттиқ масъулиятни ҳис этишимиз лозим. Ҳар бир киши ана шу энг муҳим ишда ўзининг конкрет вазифасини белгилаб олсин.

Мамлакатимиз ва қардош социалистик мамлакатларнинг тўқимачилик, озиқ-овқат ва химия саноати меҳнатчиларини сифатли хом ашё билан мумкин қадар тўлароқ таъминлаш учун бутун чораларни кўриш— бизнинг бурчимиздир. Биз технология интизомига қаттиқ риоя қилишимиз, қайта ишлаш жараёнида бутун пахтадан мумкин қадар унумлироқ фойдаланишимиз ва кам харж билан кўпроқ ва яхшироқ маҳсулот берамиз, деган шонли шиорга амал қилиб, тола ва бошқа пахта маҳсулоти ишлаб чиқаришимиз лозим.

Машинасоз ўртоқлар, биз сизларга мурожаат қиламиз.

Сизлар маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилаш учун курашда бизнинг дўстларимиз ва ёрдамчиларимизсиз, биз «Союзхлопкомаш» бирлашмаси корхоналарининг ходимлари пахта тозалаш саноати учун машина-ускуналар ва эҳтиёт қисмлар етказиб беришни кўпайтиришларини, шу ускуна ва эҳтиёт қисмларнинг сифатини ошириш юзасидан бутун чораларни кўришларини, янги юксак самарали машиналар ишлаб чиқаришни тезроқ ўзлаштиришларини истаймиз.

Азиз дўстлар!

Москва пахта тозалаш заводининг коллективи беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йилини муносиб якунлаш учун курашиб, ўз зиммасига янги оширилган мажбуриятлар олди. Биз ГОСТ белгилаган нормалар доирасида тола ишлаб чиқаришни 96—98 процентгача, линт ишлаб чиқаришни 100 процентгача етказишга, меҳнат унумдорлигини 7 процент оширишга, пландан ташқари 5 миллион сўмлик маҳсулот беришга қарор қилдик.

1973 йилги пахта ҳосилини тайёрлаш, қабул қилиш ва қайта ишлашга намунали тайёргарлик кўриш, уни уюшқоқлик билан сифатли ўтказиш — бизнинг шон-шараф ишимиз ва ватанпарварлик бурчимиздир. Биз меҳнатда янги зафарларга эришиб Ватанни, партияни ва халқни хушнуд қилиш учун бутун куч ва маҳоратимизни сарфлаймиз.

УШБУ МАКТУБ 1973 ЙИЛ 21 АВГУСТДА МОСКВА ПАХТА ТОЗАЛАШ ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ УМУМИЙ ЙИҒИЛИШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ОРОЛ ЭҲСОНЛАРИГА ЎНТА СИФАТ БЕЛГИСИ

Мўйноқ балиқ-консерва комбинати тайёрлаб чиқараётган ўн саккиз хил маҳсулотдан ўн хилига давлат сифат белгиси берилди. Лаққа балиқ, сазан, жерех, судак консервалари, помидор шарбатига солинган балиқ котлетлари шулар жумласидандир. Мамлакатимизда бу консервалар биринчи бўлиб юксак аттестацияга сазовор бўлди.

Комбинат коллективи шу муваффақиятга эришиш учун тўрт йил ҳаракат қилди. Бирон маҳсулотни сифат белгисига тақдим этмоқ учун анча-мунча иш қилишга тўғри келди. Корхонада машина-ускуналар тубдан такомиллаштирилди, ҳамма цехларда шундай ишлар амалга оширилди.

— Ишлаб чиқаришни такомиллаштириш консерва сифатини оширишда албатта катта роль ўйнади, — дейди республика балиқ саноати бошқармасининг бош инженери А. Серебряков. — Лекин энг яхши намуналарга мос маҳсулот чиқариш учун янги стандартлар керак эди. Бу стандартлар мамлакатимизда биринчи марта бизнинг бошқармада яратилди.

Бундан буён мамлакатимизнинг ҳамма балиқ консерва комбинатлари ўз маҳсулотларини сифат белгисига тақдим этиш учун тайёрлаётиб, мана шу стандартларга амал қиладилар.

Янги талаблар нималарни ўз ичига олади? Биринчи навбатда албатта технологияга қатъий риоя қилинмоғи зарур. Консерва қилиш учун янги тутилган балиқ, ғоят сифатли томат пастаси келтирилмоғи керак. Биринчи қарашда назарга илмас бўлиб туюлган нарса — помидор шарбатининг ранги албатта зарғалдоқ-қизил тусда бўлмоғи, банкаларнинг ташқи безаги камида беш балл олмоғи лозим.

Мўйноқ балиқ консервачилари коллективи бултурги йилдаёқ муваффақиятга эришди. Помидор шарбатига солинган лаққа балиқ яхнаси давлат сифат белгисига сазовор бўлган биринчи маҳсулот бўлди. Мўйноқликлар беш йиллик учинчи йилининг социалистик мажбуриятларига яна бир маҳсулотни аттестацияга тақдим қиламиз, деган махсус бир бандни ёзиб қўйишди. Лекин технологиянинг яхши чиниқтирилганлиги, цехларнинг уюшқоқлик билан ишлаши, консервачилар ўртасида маҳсулот сифатини ошириш учун социалистик мусобақанинг кенг қулоч ёйдирилиши натижасида бир эмас тўққизта маҳсулот аттестацияга қўйилди. Бу маҳсулотларнинг ҳаммаси чашнак олишдан ва бошқа синовлардан муваффақиятли ўтди. Давлат комиссияси бу маҳсулотларни энг юқори стандартга мансуб деб топди.

(ЎзТАГ).

Адабиёт ВА САНЪАТ

- Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг V Олмаота конференцияси олдидан
- *Мустамлакачилик қурбонлари ҳаётидан ҳикоя*
- Шарқ шеъриятидан янги таржималар
- Роман қаҳрамонлари—Улуғбек ва унинг маслакдошлари

Суратда: Қозоғистонда ўзбек адабиёти ва санъати декадаси давридаги бир холат тасвирланган. Унда Олмаота аэропортида ўзбек адабиёти ва санъати ўн кунлигига борган делегацияни кутиб олиш акс эттирилган. Энди бу шаҳарда катта анжуманга тайёргарлик кўрилмоқда.

И. Душкин фотоси, (ЎзТАГ).

Сембен УСМОН,

Сенегал ёзувчиси, халқаро «Нилуфар» мукофоти лауреати.

ҚУЛ БЎЛИШНИ ИСТАМАЙ...

ҲИКОЯ

Манэнинг уйида ҳар кеч тўпланиш кундалик одатимиз бўлиб қолди. Биз мавритан чойини эрмак қилиб, дунёдаги бор-йўқдан суҳбат қурардик. Сайёр бизга ушбу ҳикояни айтиб берди.

..Тутқунлар билан тўла «Африка» кемаси Янги Англияга жўнаш арафасида трюмларнинг лиқ тўлатилишини кутиб, бир неча кун бухтада лангар ташлаб турди. Унинг бортида ўттизтача қора қул бор эди. Капитаннинг ишончли одамлари янги гуруҳ қул тутиб келишга отланишди. Кемада капитаннинг ўзи ва яна бир неча киши қолди. Уларнинг бари кема врачининг каютасида ўтиришар, уларнинг овози кема палубасининг бурун томонида баралла эшитилиб турарди.

Амоо ўгирилиб ўз ортидан келаётган одам ўғриларига назар ташлади. Ҳар қандай ишга тайёр бўлган мускулдор қўллари билан болта дастасини маҳкам сиқди. У олдинга бир неча эҳтиёткор қадам ташлади: чап бортга қуролли кишилар оҳистагина сакраб туша бошлашган, ўнг бортда эса группа бошлиғи Момуту (—у қизил ҳошияли ҳаворанг мундир, қора ботфорт, кенг гардишли шляпа кийганди) имо-ишоралар билан каютани қуршаб олишга буюрди. У ердан бехосдан чиқиб қолган матрос қорни чавақланиб йиқилди. Қолганлар бекиниб олишди. Отишма бошланди. Кемада даҳшатли сурон ҳукм сурарди. Тунаш бошланди. Денгиздан кема томонга қайиқлар сузиб келди. Қирғоққа эса улар лиммо-лим турли товарларга тўла қайтарди.

Момуту ўз қўл остидагилардан — тиш-тирноғигача қуролланган тўрт йигитни чақирди.

— Тутқунларни кемадан чиқаринг.

— Уни нима қилайлик? — сўради йигитлардан бири, Амоони кўрсатиб.

— Унимиʼ — такрорлади Момуту кираверишида турган Амоога қараб. — Кейин ҳал қиламиз. У ўз қизини қидиряпти. Тўрмани очинг. Уларга қурол бериб юрманг. Ҳаммасини бир ерга йиғинг!

Амоо ва яна бир неча киши болта ва ломлар билан люк қопқоғини бузишга ҳаракат қилишарди. Трюм ичидан бадбўй бир ҳид анқирди. Унда оёқларига кишан солинган кишилар ёнма-ён ётарди. Отишма товушини эшитиб, асирлар дод сола бошлашди. Ана шу дод-суронлар ичида Амоо ўз қизининг овозини ажрата олди. Охирги кучларини йиғиб, тўсиқни бузарди. Унинг кўзлари тоқатсизликдан оловдек ёнарди.

Ниҳоят, люкни очишга муваффақ бўлинди. Момутунинг буйруғига биноан тутқунларни оқ танлилар бу ердаги олибсотарларга сотиш учун келтираётган ромли бочкалар, пичоқлар ва шиша маржонлар билан тўла яшиклар аллақачон олиб чиқилиб уйиб қўйишга улгурилган палубага чиқара бошлашди. Амоо қизи Иомени топган ва энди у билан бирга оломондан бир четда турарди. Момуту тутқунларни яна қайта пуллаш учунгина бўшатаётганини Амоо яхши биларди.

— Ҳозир биз қирғоққа чиқамиз, — деб уларга мурожаат қилди Момуту. — Мен фақат сизни энди менинг асирларим эканлигингиз ҳақида огоҳлантирмоқчиман. Агар кимдаким қочишга ёки қўлини бўшатишга уринса, мен унинг терисини шилишга буюраман.

Қуёш уфққа оғарди. Денгизнинг ҳудудсиз кумуш юзаси кўзни олгудек ярқирар, қирғоқда эса ўрмон қорайиб турарди. Барча асирлар кемани тарк этишгач, Момуту икки порохли бочкага уланган узун пиликка ўт чақди. Охирги сол кемадан узоқлашиши билан портлаш рўй берди. «Африка» кўкка учди.

Қайиқлардаги юкларни тушириб бўлганларича қоп-қоронғу бўлиб қолди. Асирларни соқчилар қўриқларди. Бахтсиз кимсаларнинг оёқ-қўллари боғлиқлигича қолганди. Туни бўйи йиғи-сиғи эшитилиб турди, занжирлар шалдир-шулдур қиларди. Момуту ўз ёрдамчилари билан катта ўлжани ҳисоб-китоб қилар, гоҳ ромли бочкаларга ёпишиб қолишарди.

— Биз билан ичасанми? — деб сўради у, ухлаб қолган қизини кўтариб улар ёнига келган Амоодан.

Амоо хушмуомалалик билан рад этди.

— Кетар вақтим келди. Мен жуда узоқда яшайман, бунинг устига қирғоқ ишончсиз жой. Мен мана икки ойки, сенга хизмат қилиб бердим.

— Хотининг қул бўлмасин учун уни ўлдирганинг ростми? — деб сўради устидан куйинди иси анқиб турган йигит.

— Ҳа.

— Сен қизингни қутқариш учун ўз ҳаётингни хавф остига солдингми?

— Ахир бу менинг жигарбандим-ку! Мен яқинларимни бирин-кетин қаёққадир олиб кетганларини кўриб турдим. Мен доимий қўрқув остида катта бўлдим. Ўз қабилам билан сарсон-саргардон ҳаёт кечирдим, қулликка тушмаслик учун. Бизнинг қабилада қул киши йўқ.

— Мен билан қол. Сен бардошли одамсан ва нени исташни биласан, — яна гапга кирди Момуту, — бизда яхши яшайсан. Биз саваннада хавф туғдирамиз, қароқчилик қиламиз, асирларни қўлга туширамиз ва уларни оқ танлиларга сотамиз. Кўпчилик капитанлар мени билади.

— Тўғри, мен одам ўлдирганман, аммо мен ҳеч маҳал буни асирларни қўлга киритиш ва уни сотиш учун қилмаганман. Сенинг турмушинг менга тўғри келмайди. Мен қишлоғимга қайтиб кетишни истайман.

— Йўқ! — чўрт кесди Момуту. Яна урушамиз. Одамларим оқлар билан бирга яна бир гуруҳ қулларни ҳайдаб келишади. Биз уларни қоқ ярим йўлда қарши оламиз. Шундан кейин, майли, сен бўшсан.

Амоо қизини қўлидан қўймай, қоронғуликка зип бўлди, ортидан соя каби қоровул эргашди.

— У бақувват одам, унинг эвазига тўрт бочкача ром олиш мумкин, — деб шанғиллади Момутунинг қўл остидагилардан бири.

— Шошилмаймиз, — жавоб берди Момуту. — Эртага жангдан кейин униям, қизиниям қўлга оламиз. Қизиям анча туради. Қочишиб қолмасин, сергак кузатинг.

Ярим тун, кўкда юлдузлар чарақлайди. Денгиздан салқин шабада эсади. Амоо Иоме билан бир четда ўтирарди. У жуда хушёр эди. Қизини ахтариб юриб, бир неча жангларда қатнашди.

Уларга Амоо ўзи нималарга қодирлигини кўрсатди. Шу вақт ичида Момуту кучи ва абжирлигига тўлақонли баҳо бера оларди.

Тутқунлар кемасида Амоо қизини топгач ҳам ўзини тута олмади, юзини кўз ёшлари ювиб кетаверди. Бир қўли билан у қизининг кафтини маҳкам сиқиб, иккинчиси билан эса буткул қонга бўялган жанговар болтасини сиқар эди. Қалби така-пука урарди. Иоме хўнграб йиғлар ва у қизини юпатишга уринар эди.

— Йиғлама! Бор кулфатлар тугади-ку. Ахир, мен ёнингдаман. Ҳозир эса, тун оғушида, Иоме бошини отасининг тиззасига ташлаган ҳолда ухларди.

Амоо ҳамиша шай туриш учун дарахт танасига суянганча болтасини чиқарди. У мудраб кетар ва шу ондаёқ сапчиб кўз очарди. Салгина шивир эшитилса ҳам унинг қўллари беихтиёр болтага югурарди.

Ҳали шарқдан тонгги шафақ юз кўрсатмасданоқ Момуту ўз одамларини оёққа турғизди.

Ўрмонга янги бир гуруҳ кишилар кириб келди. Олдинда ҳар бири бир жуфтдан пистолет ва милтиқ ушлаган тўрт европалик келарди. Уларнинг ортидан эса бўйинларига темир стерженли бўйинкишанлар солиниб, бир-бирларига чандиб боғланган эркак ва аёллар — тутқунларнинг узун занжирдек тасмаси судралиб борарди Ҳар бир бўйинкишаннинг учи олдинда кетаётган асир елкасига солинган эди. Сафнинг охирида яна уч европалик борарди. Яна бири — афтидан касал бўлиб қолган бўлса керак— тўртта асир замбилда олиб келарди.

Дарахтлар устида отишув бошланди. Бу отишувлар ўрмонда акс садо берарди. Пастдагилар дод-войлаша бошлади, ур-сур бошланди.

Умумий талотўпдан фойдаланиб, Амоо қизининг қўлидан ушлади-ю, ўрмонга ўзини урди.

Улар тун бўйи, қоронғу зулматда юришар, кундузи эса бирон бир хавфсизроқ ерда ўтириб кечни кутардилар. Учинчи ҳафта бошида улар она қишлоқлари заминига оёқ қўйдилар.

Амоо ва Иоменинг қайтиб келиши қишлоқ ҳаётида тубдан бурилиш ясади, умидни тиклади. Эркаклар ҳамжиҳат ишлашар, дала ерларни тозалар, моллар учун оғиллар қуришарди. Аёллар овқат тайёрлашар, қул овчилари келиб қолмаслигидан бохабар бўлиш учун чор-атрофни синчиклаб кўздан кечиришар эди.

Биринчи ёмғир ташлади. Унумдор тупроққа тушган уруғ кўп ўтмай бехато униб чиқди. Сиртдан ҳамма нарса жойида эди. Аммо барчанинг онгида доимий безовталик ҳукмрон эди. Тунлари кишилар яқинлашиб келаётган офатни ҳис этишдан ҳам чўчиб, уйғонишиб кетарди.

Бу кун ҳам одатдаги кунлардан сира фарқ қилмас эди. Одатдагидек қуёш нур сочар, осмонда енгил булутлар сузар, дарахтларнинг баргларида енгил шабада шивир-шивир қилар, қушлар қувноқ чаҳ-чаҳлари, маймунлар абжирликларини намойиш этарди.

Аммо шу куни ноҳосдан қул олибсотарлар пайдо бўлиб қолишди. Милтиқ садолари янгради. Қочишга нажот излаган, қўрқувдан ақлидан адашган кишиларнинг чинқириқлари эса отишмаларнинг акс-садоси каби жавоб берарди.

Амоо болтасини қўлга олди ва олдинга Иомени ва касалванд кампирни ўтказиб, ўзи эртдан борди. У кулбаларнинг орти билан, оғилхонадан ўтиб энди қишлоқдан чиқай деганда Момутунинг шайкасига дуч келди. Амоо ўта эпчиллик қилди ва бир болта зарби билан биринчи дуч келган атаманни жойида қотирди. Қолганлар эса санқи ит тўдасидек қочқинларни қува кетишди.

Улар кучдан қола бошлаган эдилар. Мана— ниҳоят, ўрмон яланглиги...

Амоо уларнинг иккисини бутазорга итарди. Дарахт шохлари ва буталар юришга халақит берарди. Амоонинг бир ўзи бўлганда-ку ҳеч ким унга ета олмасди-я. Аммо у қизини ташлаб кета олмасди, оёғини зўрға судраб босаётган қари аёлни—қайнонасини-хотинининг, қул бўлмасин деб ўзи ўз қўли билан ўлдирган хотинининг онасини тақдир ҳукмига ҳавола қилиб ташлаб кетолмасди. Кампир тез-тез нафасини ростлаш учун тўхтаб-тўхтаб қоларди. Унинг дарахт пўстлоғидек оёқлари минут сайин шишиб борарди. Амоо унга юришга кўмаклашди. Иккинчи ёқдан индамайгина Иоме суқилди.

Бирдан у тўхтади, оҳистагина қизининг иягини кўтарди ва кўзларига синчков назар ташлади. Унинг кўзларини ёш ювarди.

— Онажон, биз олға бора олмаймиз. Олдинда — ҳаммамиз учун ўлим писиб турибди, ортда — Иоме ва мен учун аталган қуллик.

— Менинг ҳам силлам қуриди, — деди кампир неварасини қучоқлаб. У ўзининг ажиндор юзларини Амоога ўгирди.

— Онам, сенга нажот бор. Сенинг теринг ёмон бўлиб кетган, оқлар ундан ўзларига этик тика олмайди.

— Аммо Иоме ҳалок бўлади.— Сен ҳам? Сенга нима бўлади?

— Иомени олиб кетиш уларга насиб этмайди. Мен бу ишни амалга ошираман.

— Нима, сен уни ўлдирмоқчимисан? — қичқирди кампир.

— Йўқ онам, Аммо мен нима қилсам, Иоме озод қолишини биламан. Фақат шошилиш керак. Улар яқин қолди. Мен уларнинг овозларини эшитяпман.

Амоонинг назарида унинг боши узра минглаб чақмоқ чаққандек, оёғи остида ер ёрилиб кетгандек туюларди. У пичоқ дастасини қаттиқ сиқди-ю, қандайдир бутадан барглар кесиб олди ва даҳшат билан унинг қўлидаги пичоққа тикилган аёллар ёнига қайтиб келди.

— Қўрқма, Иоме...

— Сен уни онасини сўйгандек сўймоқчимисан? — деб қичқирди кампир.

— Йўқ. Иоме сенга оғир бўлади. Аммо сен бир умр чўри бўлмай ўтасан. Уқдингми? Қизнинг кўзлари пичоқ тиғидан узилмасди. У кемани, болтани, қонга бўялган болтани... эслади.

Қизини тиззалари орасига олиб, Амоо унинг танини тила бошлади. Иоменинг чинқириғи ўрмонни бошига кўтарди, унинг овлоқ бурчакларида ҳам акс-садо берди. У қичқирди, овози чиқмай қолгунча, товуши бўғилгунча чинқирди Амоо эндигина ўзининг даҳшатли ишини битириб бўлувди ҳамки, қизнинг танидаги жароҳатларига барг босиб турган эдиямки, изқуварлар етиб келиб, унга ташланишди.

Амоони ўзга асирлар билан бирга қирғоққа ҳайдаб кетишди. Иоме ва бувисига эса қишлоққа қайтишга ижозат беришди. Баргларнинг жароҳатга ижобий таъсири туфайли тилимлар тез битди. Аммо ўрнида чуқур-чуқур чандиқлар қолди. Бир неча ойдан кейин бу қабиҳкорлар яна қишлоққа бостириб келишди. Улар Иомени тутишди, аммо кўп ўтмай қўйиб юборишди. Чунки унинг ташқи қиёфаси аёвсизларча абгор этилган, энди у сариқ чақага ҳам арзимай қолган эди.

Бу ҳақдаги миш-мишлар бутун атрофга тарқалди. Узоқ-узоқлардаги қишлоқлардан ҳам кишилар атай, шу Иоме буви билан суҳбатлашгани келишарди.

Шундан кейин кўп йиллар, балки юз йиллар давомида бизнинг аждодларимиз ўз танларига турли хил битиклар қилганлар. Улар қул бўлишни истамас эдилар.

Русчадан Ҳамроқул СУЛАЙМОНОВ таржимаси.

Хан Юн ХО,
(КХДР).

НУР

Ҳар чироқнинг таратгани нур,
Нур ёғилар икки кўздан ҳам.
Суҳбатларда доимий ҳузур
Суҳбат билан яшайди одам.
Чироқлардан ёғилган нурлар—
Еритади Пхеньянни тенг.
Шодон уйда, бахту эркинлик!
Ҳар ерда нур, нур-ла дунё кенг!
Ҳар бир уйда чироқ ёнар—нур
Бир нур билан ёришар юрак,
Нур бор экан, уруш туни ҳам —
Йўқолади — шу эзгу тилак!

Русчадан таржима.

●

Али Сардор ЖАФРИЙ.
(Ҳиндистон).

ҲАЁТ

Бу ҳаёт — нақадар узунки,
узун.
Бу ҳаёт — нақадар қисқаки,
қисқа.
У гоҳо айрилиқ дарди — қора
тун.
У гоҳо висолга тўла бир қисса.
У гоҳо кўздаги япроқ рангида,
Кўкламни куйлайди, гулга
интизор.
Гоҳ эса нурли бахт кўнгил
тонгида,
Гоҳ эса Лайлонинг сенга боқар
зор.
Баҳор қуёшига элтади гоҳо,
Гоҳ эса қумлоқда қилар
дарбадар.
Бу ҳаёт — нақадар узунки,
узун.
Бу ҳаёт қисқаки, қисқа
нақадар!

Русчадан таржима.

●

Мар Тин КАРТЕР,
(Гвиана).

ШАҲАР БЎЙЛАБ

Уйғотинг-да, менинг қўлимга —
Тутқазинглар қизил аланга.
Шаҳар бўйлаб елиб-югуриб,
Ҳайқираман бор овоз билан:
— Уйғонинглар, эй, сокин уйлар,
Деразалар очилсин бу дам.
Уйғотинг-да, тонг чоғи менга —
Тутқазинглар қизил аланга!
Қора бола, овқатхонадан —
Ўзи учун излар бурда нон —
Боши узра туман ва туман
Туман билан қопланган осмон!
Уйғотинг-да, тонг чоғи менга —
Тутқазинглар қизил аланга!
Аланга!
Қизил аланга!!!

Русчадан таржима.

●

Исикава ТАКУБОКУ
(Япония)

БЕШЛИКЛАР

1.

Кўз ёшлар, кўз ёшлар! —
Улкан кашфиёт.
Кўз ёш-ла ювилган
Юракда доим —
Кулади ҳаёт!

2.

Оқшом чоғи хаёлда бирдан
Хат ёзмакка туғилди истак.
Хатки узун,
Хатки давомли,
Мени севиб қолади бешак —
Уни бир бор ўқиган юрак!

3.

Ўз-ўзимни йўқотиб тамом,
Сўйладим мен.
Ўз-ўзингни йўқотиб тамом,
Тингладинг сен
Бор-йўқ гап шу!

ТЎЛҚИН таржимаси.

Журналларни варақлаганда...

„УЛУҒБЕК ХАЗИНАСИ“

ТАҚРИЗ

Улуғбек ҳаётининг энг сўнгги дақиқалари...

У тожу тахтидан, эл-юртидан, суюкли машғулоти — илмий ишларидан умрбод маҳрум бўлиш арафасида. Ўз пушти камаридан бўлган фарзанди, шаҳзода Абдуллатиф Самарқандга лашкар тортиб келмоқда Шайх Низомиддин Хомуш янглиғ жоҳил руҳонийлар қўлида бир қўғирчоқ бўлган ўғилнинг нияти мудҳиш: у отаси ёққан маърифат машъалини сўндириб, элни зулмат қаърига отмоқ ва ҳатто буюк падарини қатл этмоқдан ҳам тоймайди. Инсон учун умрининг охирида ўзи барпо қилган ишларининг поймол бўлишини кўришдан оғир мусибат бўлиши мумкинми?

Ёзувчи Одил Ёқубовнинг «Улуғбек хазинаси»[1] романи буюк олим ҳаётининг мана шундай энг драматик дақиқаларидан бошланади. Бу мавжуд вазиятда улуғ олим нималарни ўйлайди? Салтанатиними? Мутаассиф, разил фарзанди билан жангу жадал қилиб, тожу-тахтини асраб қолишними? Ҳа, буни ҳам ўйлайди. Қонида ҳокимлик ишқи ёнган шоҳ тожу тахтнинг қўлидан кетаётганини ўйлаб қаттиқ қайғуради ҳам. Лекин айни замонда ўз даврининг буюк алломаси Мирзо Улуғбек қилган илмий ишлари, қурган мадрасалари, ўзи ёққан маърифат машъали сўниб қолишидан кўпроқ ташвишланади, буни ўйлаб ич-ичидан зил кетади. Шу сабабли энг ишончли одам сифатида суюкли шогирди Али Қушчини чақиртиради. Унга умр бўйи йиққан хазинаси — бебаҳо китобларини эъзозлаб сақлашни тайинлайди, ҳамон эзгу ниятларини ниҳоясига етказишидан умидини узмайди.

Одил Ёқубов «Улуғбек хазинаси» романига қадар замонавий мавзуда талай асарлар яратиб, кенг китобхонлар оммасига яхши танилган эди. Тарихий мавзу адиб учун мутлақо янги соҳа. Улуғбек даврини чуқур ўрганиш, бу давр ҳаёти, урф-одатлари, одамларининг кийим-кечаклари, тили, хуллас, жуда кўп муаммоларни келтириб чиқаради. Бунинг устига адиб олдида яна бир қийин вазифа турарди. У ҳам бўлса, Улуғбек ҳақида ва у яшаган давр ҳақида анча-мунча асарлар яратилганлигидир. Буюк олим образи кўпгина чет эл ва совет ёзувчиларининг асарларидан ўрин олган. Марҳум шоиримиз Мақсуд Шайхзоданинг «Мирзо Улуғбек» трагедиясини эслайдиган бўлсак, адиб олдида турган қийинчиликлар янада равшан бўлади.

Бу мураккаб муаммолар ёдимизда тургани учун ҳам, «Улуғбек хазинаси»ни анча эҳтиёткорлик билан қўлга олдик. Лекин романни ўқиш давомида бу шубҳаларимиз аста-секин тарқаб борди. Ёзувчи ўз олдига қўйган мураккаб вазифаларни асосан удда қила олган.

Юқорида қайд этганимиздек, «Улуғбек хазинаси» романи чигал тарихий вазиятдан бошланади, шунинг учун ҳам шиддатли ҳаёт китобхонни ўз домига тортиб олиб кетади. Биз гоҳ разил сарой ҳаётига шўнғисак, дам давлат ичида давлат қурмоқчи бўлган руҳонийларнинг ёвуз кирдикорларининг шоҳиди бўламиз, дам жоҳил, мутассиф шайхларга қарши дадил кўкрак кериб чиққан Али Қушчи каби фидойи алломаларнинг мардлиги ва жасоратини кўриб таҳсинлар айтамиз, дам илмий хазина хатар остида қолганида ёрдамга қўл чўзган Уста Темур Самарқандий каби оддий темирчилар ва косибларнинг мардона ишларига қойил қоламиз. Хуллас, ёзувчи ўша мураккаб даврни кенг ва тўғри ёритиб беришга ҳаракат қилади. Энг муҳими, адиб воқеаларни шундай танлайдики, одамларни шундай қийин вазиятларга соладики, бу вазиятларда фақат Улуғбек яшаган даврнинг муаммоларигина тадқиқ қилиниб қолмасдан, балки бугунги кун учун муҳим бўлган жиддий ахлоқий масалаларни ҳам ўртага ташлайди. Шу боисдан бўлса керак, Улуғбекнинг инсоний фазилатлари — унинг тарих ва замон ҳақидаги, илм-маърифатнинг келажаги ҳақидаги ўйлари бугунги китобхонни ҳам ўйлантиради, ҳаяжонлантиради.

Ёзувчи Улуғбек образига фақат бир томонлама ёндашмайди. Уни фақат улуғ олим ва донишманд сифатидагина кўрсатмайди, балки Улуғбек ҳам ўз замонасининг фарзанди эканини, буюк олим бўлатуриб, тожу тахтдан воз кеча олмаганини, яъни маълум даражада чекланган одам эканини ҳам кўрсатишга уринади. Улуғбек китобхон кўз олдида бирда чуқур мушоҳадали ўткир аллома сифатида намоён бўлса, бирда Хуросонда вайроналарга йўл қўйган шафқатсиз шоҳ, бирда жанг ишқида ёнган лашкарбоши бўлса, бирда хиёнаткор ўғли олдида тиз чўкишга ҳам тайёр турган заиф одам сифатида гавдаланади. Унинг бу заифликлари баъзан китобхонда эътироз ҳам уйғотади. Лекин Улуғбек «заиф» пайтларида ҳам тинмай ўйлайди, тинмай мушоҳида қилади, бўлаётган воқеаларга улуғ донишманд сифатида нигоҳ ташлайди, бу нарса унинг образини «майдалаштириб» юбормайди. Шу жиҳатдан Улуғбек билан ўғли Абдуллатиф муносабатлари жуда ҳам характерлидир.

Абдуллатиф—фожиали шахс. Барча темурийзодалар каби тахт ишқида ёнган ва шу сабабдан жоҳил руҳонийлар тузоғига илиниб қолган бу шаҳзоданинг фожиаси унинг тарих ғилдирагини орқага суришга интилишидадир. Улуғбек билан шаҳзода Абдуллатиф икки қутб, икки олам. Бу айниқса ота билан фарзанднинг учрашувларида, кескин тўқнашувларида равшан очилади.

Улуғбек билан Абдуллатиф ораларида бўладиган баҳс ва мунозаралар — бу шунчаки мансаб учун курашаётган икки ҳокимнинг мунозараси бўлиб қолмай, балки узоқ замонлардан бери давом этиб келаётган нур билан зулмат орасидаги кураш даражасига кўтарилган ва даврнинг мудҳиш драмасига айланган зиддиятлардир.

Романда эсда қоладиган ва ҳатто баъзи жиҳатлари билан Улуғбек образини тўлдирадиган қаҳрамонлардан бири — Али Қушчидир.

Ёзувчи уни энг қийин вазиятларда (хусусан китобнинг иккинчи қисмида) тасвирлайди. Унинг ҳаёти ва ҳаёт синовларида кўрсатган матонати Али Қушчини бизга, замонамиз қаҳрамонларига яқинлаштиради. Шунинг учун ҳам унинг ҳаёти ва кураши романда зикр этилган зиё билан зулмат орасидаги курашга айланади. Айни замонда Мавлоно Муҳиддин билан қилган баҳсларида юксак аҳлоқ масалалари кўтариладики, бу ҳам романни бугунги кунга ҳамнафас қилади. Рост, Али Қушчининг баъзи ички монологлари кўп такрорланган учун, унинг гапларида риторик фикрлар ҳам пайдо бўлиб қоладики, китоб устида ишлаганда ёзувчи бу камчиликни ҳам бартараф қилади, деб ишонамиз.

«Улуғбек хазинаси» романида Улуғбек, Абдуллатиф, Али Қушчи сингари тарихий шахслар билан бирга ёзувчи хаёлининг кучи билан яратилган ва асар ғоясини очишга хизмат қиладиган тўқима образлар ҳам анчагина. Мен бу ерда алоҳида муҳаббат билан яратилган Қаландар Қарноқий, Салоҳиддин заргар, Хуршида бону ва уста Темур Самарқандий образларини назарда тутаётирман. Уларнинг кўпчилиги китобхонларнинг эсида қолади.

Романда кўзга ташланадиган бир камчилик — одоб, аҳлоқ, адолат ва ҳақиқат масалалари талқинида авторнинг қарашлари баъзан Али Қушчининг қарашлари билан аралаш-қуралаш бўлиб кетади. Бу эса баъзан давр ҳақиқатини ифодалашга халақит бераётгандай туюлади.

Худди шу фикрни романнинг тили ҳақида ҳам айтиш мумкин. Ёзувчи умуман ўша замон тилини анча ўрганган деса бўлади. Бу бобда устод Ойбек билан Мақсуд Шайхзода йўлидан борган. Лекин баъзи жойларда эски араб-форс терминларини меъёридан ортиқ даражада ишлатиб юборгани учун ўқишни қийинлаштирадиган саҳифалар ҳам учрайди. Ўйлаймизки, ёзувчи романни нашрга тайёрлашда унинг тилига сайқал бериб, мураккаб терминлардан бир қадар «тозалаб» чиқса, асар яна ҳам тиниқлашади.

Ёзувчи Одил Ёқубовнинг «Улуғбек хазинаси» романи завқ билан ўқилади. Асар қаҳрамонларининг тақдири, ҳатти-ҳаракатлари, муомалалари сизни ҳаёт ҳақида, инсоннинг жамиятдаги ўрни ҳақида ўйлашга ундайди. Шу жиҳатлари билан «Улуғбек хазинаси» бугунги кунга хизмат қилади.

Пирмат ШЕРМУҲАМЕДОВ.

1. Одил Ёқубов. Улуғбек хазинаси. «Шарқ юлдузи» журнали, 1972 йил, 4-6-сонлар.

Кеббеде МИКАЕЛЬ,
(Эфиопия).

ТАБИАТ ҲУКМИ

Ёмғирдан либослар ҳўл бўлиши ҳақ,
Кун чиқса оламнинг яшнамоғи бор.
Тунда-чи юлдузлар чарақлар ҳар чоқ,
Ушбу ҳол ҳар замон бўлғуси такрор.

Сув билан соҳиллар жанг қилар
тинмай,
Аланга ҳар замон юксакка шошар,
Зулмат-чи зиёдан қочар тўхтамай,
Ушбу ҳол ҳар замон бўлғуси такрор.

Йигитнинг ташвиши доимо ортиқ,
Ташвишсиз гўдакдир, бунга мен иқрор.
Ботирга зиндон-у, гулга бахт тортиқ,
Ушбу ҳол ҳар замон бўлғуси такрор.

Ҳалол меҳнаткашнинг топган нонига
Баъзида юлғичнинг қўл чўзмоғи бор.
Мудом ёмон ташна яхши қонига:
Ушбу ҳол ҳар замон бўлғуси такрор.

Гўзал қиз нияти алп қад ёр топиш,
Йигит ҳам ахтарар сарвиқад нигор.
Ҳасадгўй нияти бахтлини қопиш,
Ушбу ҳол ҳар замон бўлғуси такрор.

Она тушида ҳам суяр гўдагин,
Жаллод-чи— тушида доим қурар дор,
Кимлар бино қурар, бузади кимлар,
Ушбу ҳол ҳар замон бўлғуси такрор.

Табиат ҳукми бу. Шу учун, мудом,
Бир ўлкада қиш-у бирида баҳор.
Аммо бор эканки кураш ва меҳнат
Инсон мушкулотлар калитин топар.

Ҳайитмат РАСУЛ таржимаси.

МОСКВА ГУЛЛАРИ — ЎЗБЕКИСТОН АРТИСТЛАРИГА

Пойтахтнинг бу йилги гастроль ёзида унутилмас ёрқин учрашувлар мўл бўлди. Ленинград ва Ульяновск, Украина ва Белоруссия, Грузия, Молдавия ва Тожикистоннинг етакчи бадиий коллективлари москваликлар ҳузурида ўз санъатларини намойиш этди. Кўп миллатли совет санъатининг ўзига хос шу кўриги Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССР катта академик театрининг гастроллари билан поёнига етади. Тошкентдан келган балет труппаси ҳозир Кремлдаги съездлар саройида муваффақиятли томошалар кўрсатмоқда.

— Мамлакатнинг энг яхши саҳнасида гастроль бериш коллективимиз учун катта шарафдир, — дейди театр директори, санъатшунослик доктори профессор М. Раҳмонов. — Тошкент балети биринчи марта тўла составда Ватанимизнинг пойтахтида ўз санъатини намойиш қилмоқда. Шу кунларда москваликлар таниқли мастерларнигина эмас, шу билан бирга Тошкент, Москва, Ленинград хореография мактабларини яқинда битириб келган артистларни ҳам олқишламоқдалар.

Ўзбек санъатшуносларининг ижодий ҳисоботи москваликларнинг зўр қизиқишига сазовор бўлди. Спектаклларда икки ҳафтанинг ўзида 60 мингдан ошиқ томошабин бўлди. Улар меҳмонларнинг хилма-хил программаси билан қизиқиб танишдилар. Гастроль афишасида М. Ашрафийнинг «Севги тумори» миллий балетини (СССР халқ артисти Г. Измайлова постановкаси), А. Козловскийнинг «Тановар» балетини (театрнинг бош балетмейстери Н. Маркарьянц постановкаси), А. Аданнинг янгиланган «Жизель», С. Прокофьевнинг «Ўгай қиз», Д. Шостаковичнинг «Ойимқиз ва безори» Ж. Бизе, Р. Шчедриннинг «Кармен-сюита», Л. Фейгиннинг «Дон Жуан» спектаклларини кўриш мумкин.

Шу кунлар Кремлдаги Съездлар саройида кўпгина таниқли композиторлар, балетмейстерлар, артистлар, танқидчиларни учратиш мумкин.

— Мен ўзбек балетининг истеъдодли усталари билан учрашиб кўп мамнун бўлдим, — деди Москва оперетта театрининг бош режиссёри РСФСР халқ артисти Г. Ансимов. — Ўзбекистонлик дўстларимизнинг маҳорати улғайиб, бақувватлашибди! Бундан бир неча йил илгари бўлгани каби бугунги кунда Г. Измайлова ва Б. Қориеванинг санъатига қойил қолмоқдамиз. Шу билан бирга миллий хореографиянинг янги авлоди — Г. Ҳамроева, В. Васильев каби артистлар билан танишиб ҳам кўп хурсанд бўлдик. Ҳамма нарсани қиёслаб билиш мумкин дейишади. Ҳозир москваликлар қиёсласа арзигулик санъат намойишини кўриб туришибди. Ўзбек санъатининг муваффақиятлари шубҳасиз, деб дадил айта оламан.

Москвалик театршунос А. Лейн бундай деди:

— Навоий номли театр балет труппасининг ижодий ҳаёти доимий изланишлар билан ўтмоқда. Театрнинг кўпгина мастерлари чинакам миллий колорит билан йўғрилган янги хореографик манзаралар яратиш, замонавий формалар излаш устида доимо бош қотирмоқдалар.

Меҳмонларимизнинг Москвадаги гастроль репуртуари шундан далолат беради. Шу жиҳатдан олганда композитор А. Козловскийнинг «Тановар» балети айниқса жазибадор чиққан. Бу балет ўзбек хотин-қизларига поэтик бир ёдгорликдир. Н. Маркарьянц постановкасидаги бу спектакль режиссёр балет музиқасини нақадар чуқур тараннум этиб берганлигидан яққол далолат беради. Бу асарда қаҳрамонлик чизиғи билан лирик чизиқ чамбарчас чирмашиб кетган. Б. Қориева истеъдод билан яратган Нурҳон образи айниқса жозибали чиққан. Истеъдодли постановканинг ҳамма қатнашчиларини бутун қалбимдан қутлагим келади.

Навоий номли театр артистлари ҳали Москва корхоналарининг ишчилари, олимлар, студентлар, жангчилар билан учрашишади. Гастроллар 3 сентябрда Кремлдаги Съездлар саройида катта концерт қўйиш билан поёнига етади.

(ТАСС мухбири).
МОСКВА.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40 — Қувноқ пионер ёзи. 10.10 — Мультфильм. 10.30 — Адабий топишмоқ. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — Мультфильмлар. 11.40 — Илмий-оммабоп фильм. 12.00 — Қишлоқ янгиликлари. 13.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 14.00 — Бугун — Шахтёрлар куни. 14.15 — Музикали киоска. 14.45 — Телеспектакль. 16.30 — ТОШКЕНТ. 16.35 — «Ўйлаб топ». 17.00 — Бугун — Шахтёрлар куни. 17.15 — Ахборот. 17.30 — **Телеминиатюралар.** 18.10 — Тинчлик программаси — амалда (Москва). 19.35 — Ўн минут музика. 19.45 — Ахборот. 20.00 — МОСКВА. **Хоккей.** 22.15 — «Вақт». 22.45 — ТОШКЕНТ. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — ТОШКЕНТ. 10.30 — **Зангори коса** (бадиий фильм). 11.30 — Ҳужжатли фильм. 12.20 — Ҳужжатли фильм. 12.50 — Бадиий фильм. 16.30 — МОСКВА. **Киносаёҳатчилар клуби.** 17.15 — КОНЦЕРТ. 18.10 — ТОШКЕНТ. 18.40 — Концерт. 19.35 — Концерт (Москва). 20.00 — Кино экран янгиликлари. 20.15 — Телетеатр. 22.45 — Музикали кўрсатув. 23.15 — «Универсиада-73». УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Кинофильм. 19.50 — Телефильм. 20.35 — **Севги афсонаси.** (фильм-балет). 21.15 — **Содиқ дўстлар** (бадиий фильм).

27 АВГУСТ — ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Пионер ёзи соз ўтди. 19.05 — Мультфильм. 19.25 — Ахборот. 19.40 — Тележурнал. 20.30 — Ўн минут музика. 20.40 — Ахборот. 21.00 — Концерт. 22.00 — «ВАҚТ» 22.30 — **Курраимизнинг энг бахтиёр кишиси (теленовелла).** ИККИНЧИ ПРОГРАММА — 16.35 — МОСКВА. 16.40 — Янгиликлар. 16.50 — «Изловчилар». 17.20 — Спорт кўрсатуви. 18.00 — Фан қишлоқ хўжалигига. 18.30 — Пойтахтнинг ёзги эстрада саҳналарида. 19.20 — Ҳужжатли фильм. 19.40 — Хабаровск ўлкаси — Ватанга рапорт беради. 20.30 — **Қувноқ болалар** (бадиий фильм). 22.00 — «Тараққиёт» программаси (Тошкент). 22.30 — Дўстларимиз табассуми. 23.15 — Музикали учрашувлар. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.00 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/VIII да **Шоҳ Эдип.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Сўнгги гайдук — «ЎЗБЕКИСТОН», «СПУТНИК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — (12.00, 15.00, 18.00 20.45).

Машаққатли касб — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда). «СПУТНИК» (тоқ соатларда). «ДРУЖБА» (11.00, 19.00, 21.00, 21.30). «МОСКВА» (14.30, 19.00, 22.00).

Бошсиз чавандоз — САНЪАТ САРОЙИ (тоқ соатларда). «ЧАЙКА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Садоқат (11.00, 14.30). **Парад-алле!** (17.00, 19.00, 20.24): «КЎКЧА».

Кашмирдаги севги — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Беҳуда шов-шув — «МОСКВА» (10.00, 11.30, 13.00, 17.30, 20.30).

Ҳур қизлар — «ВОСТОК (10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 21.45), «ДРУЖБА» (12.00, 13.00, 15.00, 16.00, 18.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Килиманжаро қорлари — «РАКЕТА».

Катта сайр — КИРОВ номли.

Герник иши — ТЕЛЬМАН номли.

Машаққатли касб — «ФЕСТИВАЛЬ».

«КАРШИСТРОЙ» БОШҚАРМАСИНИНГ АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ БОШҚАРМАСИГА

«ЗИЛ-130», «ЗИЛ-585», «Урал-377», «МАЗ-503-504», «ММЗ-555», «КАЗ-608», маркали автомобилларда ишлаш учун шофёрлар, автослесарлар, карбюраторчилар, мисгарлар, пайвандчилар, ёқилғи аппаратларини ремонт қилиш ва регулировка қилиш бўйича слесарлар

КЕРАК

Иш ҳақи — ишбай, қўшимча 1,4 сувсизлик ва 1,15 район коэффициенти тўланади. Ёлғиз кишилар ётоқхона билан, оилаликлар иш жойида 5-7 ой мобайнида турар-жой билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Ўзбекистон ССР, Қашқадарё область, Қарши шаҳри, Бешкент шоссеси.

Тошкент область партия комитети ва область ижроия комитети, область партия комитети аъзолигига кандидат, Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси

Ҳошим ЭЛБУСИНОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан, марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

РЕМОНТ ҚИЛИНЯПТИ

Газетхон С. Қурбонов редакцияга ёзган хатида Амударё районидаги Максим Горький номли совхоз территориясидаги «Социализм» бошланғич мактабини тамомлаган ўқувчилар юқори синфларда ўқишни давом эттириш учун бошқа мактабларга қатнашга мажбур бўлишаётгани, бунинг устига мактаб биноси эскириб, яроқсиз ҳолга келиб қолганлигини маълум қилганди.

Хат текшириш ҳамда чора кўриш учун юборилган Амударё район ижроия комитетидан олинган жавобда айтилишича, мазкур бошланғич мактаб саккиз йилликка айлантирилиб, қўшимча синфхоналар қурилган. Ҳозир мактабнинг эски биноси капитал ремонт қилиняпти.

ФУТБОЛ

«ЮЛДУЗЧА» — ҒОЛИБ КОМАНДА

Кўча, ҳовли ва маҳалла командаларидан сараланиб чиққан болалар футбол коллективларининг Бутуниттифоқ финал мусобақаси Тошкентда ўтганлиги спорт ишқибозларида катта таассурот қолдирди. Мамлакат «Чарм тўп» клуби соврини учун тўққизинчи Бутуниттифоқ финал мусобақасининг Тошкентда ўтказилган учрашувларида 24 команда иштирок этди. Бу коллективлар мамлакатимиз катта ёшдаги болаларининг энг яхши футбол командалари бўлиб, улар ғолиблик учун шаҳримиз стадионларида қизғин кураш олиб бордилар.

Энг охирги учрашувларда Тошкентнинг «Юлдузча» ва Озарбайжоннинг Нахичеван шаҳри болалар командаси «Шарқ» футболчилари бош совринни қўлга киритиш учун куч синашдилар. Шу ҳафтанинг бошида Тошкентдаги Марказий «Пахтакор» стадионида Узбекистон ва Озарбайжон болалар командаларининг ўйинларини жуда кўп футбол ишқибозлари томоша қилдилар.

...Учрашувнинг бошланишида ҳар икки команда бир-бирига сир бергиси келмадими эҳтиёткорлик билан ўйнади. Лекин кўп ўтмай ташаббус меҳмонлар қўлига ўта бошлади. «Юлдузча» ҳимоячилари хатосидан фойдаланган «Шарқ» ҳужумчиси Арсуф Ширзоян 13-минутда тошкентликлар дарвозасини эгаллашга муваффақ бўлди. Учрашувнинг биринчи қисмида дарвозаларга бошқа тўп кирмади. Ўйиннинг иккинчи қисмида 11 метрлик жарима тўпини Анвар Раҳматов усталик билан озарбайжонликлар дарвозасига киритди. Майдон эгалари бутун имкониятларни ишга солиб, ўйин охирлай бошлаганда чиройли комбинациялар туздилар. Ноил Нажибоев командадоши Равшан Ғозиевга тўпни эпчиллик билан узатиб берди. Дарвозага яқинлашиб қолган бу тўпни Равшан боши билан киритиб, ҳисобни 2:1 қилишга эришди.

Шу тариқа Тошкентнинг «Юлдузча» командаси катта ёшдаги болалар коллективларининг Бутуниттифоқ финал мусобақасида биринчи ўринни эгаллади. Узбекистон болалари командасига ВЛКСМ Марказий Комитети ва «Пионерская правда» газетасининг мукофоти берилди. Шунингдек, «Юлдузча» СССР футбол федерациясининг бош соврини ҳамда мамлакат «Чарм тўп» клуби марказий штабининг дипломини ҳам олишга муваффақ бўлди. Кичик ёшдаги футболчиларнинг Николаев шаҳрида ўтган мусобақаларида иштирок этган Фарғонанинг «Олимпия» командаси фахрий бешинчи ўринни эгаллади.

Ж. ҲОЛҚОСИМОВ.

Суратда: ғолиб «Юлдузча» командаси.

Б. Мазур фотоси, (ЎзТАГ).

УНИВЕРСИАДА—73

ҒАЛАБА НАШИДАСИ

Ўн кун мобайнида етмиш мамлакатдан келган қарийб тўрт минг йигит ва қиз спортнинг ўн тури бўйича беллашди. Биринчи кундан сўнгги кунгача совет ёшлари деярли ҳамма мусобақаларда ўз тенгқурларидан анча устун эканликларини исботлай олдилар. Медалларнинг аксарияти ҳам бизнинг йигит-қизларимизга насиб этди.

Ўтган куни баскетбол, волейбол, кураш, сузиш, сувга сакраш ва фехтование бўйича якуновчи мусобақалар бўлиб ўтди. Айниқса, баскетбол мусобақалари жуда ҳаяжонли бўлди. Ҳатто халқаро баскетбол федерациясининг президенти доктор Ференц Хепп ҳам ҳаяжонини босолмай, ўзини ишқибозлар орасига урди. У олдинданоқ бирор мўъжиза бўлмаса, СССР баскетболчи қизлари албатта чемпионликни олишади, деб айтган эди. Шундай бўлиб чиқди ҳам. Қизларимиз кумуш медалли америкалик рақибларини 82:44 ҳисобида енгишди.

Лекин йигитларимиз охирги учрашувда панд бериб қўйишди. Улар ҳал қилувчи ўйинда АҚШ командасига 67:75 ҳисобида ютқазишди. Гарчи учрашув 40 минут давом этган бўлса-да, ўйиннинг биринчи ярмидаги 5 минут йигитларимизга мағлубият аламини тортишни аниқ қилиб қўйди. Учрашувнинг бошланиши ниҳоятда яхши кетаётган эди. Олтинчи минутда ҳисоб бизнинг фойдамизга 13:8 эди. Бироқ меҳмонлар ниҳояти беш минут ичида ҳисобни тенглаштирибгина қолмай, 12 очко ўзиб кетишга ҳам муваффақ бўлишди. Йигитларимиз эса шу вақт ичида бирорта ҳам очко «кишлаша олмади».

Сузувчи йигитларимиз мамлакатнинг тўртта рекордини янгилашди. Николай Панкин, Владимир Буре, Владимир Кривцов, Виктор Абоимов, Александр Самсонов, Сергей Захаров команда бўйича ғалабамизни таъминлашди.

Сузувчи қизлардан Любовь Русакова катта муваффақиятга эришди. У ватандоши — олимпия ўйинлари чемпиони Галина Степанова ва америкалик Кэтрин Қаррни орқада қолдириб кетди.

Эркин курашда йигитларимиздан бокулик Рафиқ Гаджиев, ереванлик Александр Аэрапетянц, минсклик Василий Сюльжин, тбилисилик Леван Тедиашвили ва Нодар Модебадзе чемпион бўлишди.

Волейболчи йигит ва қизларимиз универсиаданинг энг кучли командаси деган номни олишди. Айниқса, йигитларимиз шунча кўп мусобақаларда бирор марта ҳам майдондан бўйин эгиб чиқишгани йўқ. Сўнгги учрашувда улар польшалик тенгқурларини 3:0 ҳисобида енгишди. Жанубий Корея командасини 3:1 ҳисобида ютган кубалик йигитлар кумуш медалли бўлишди. Қизларимиз эса ҳал қилувчи учрашувда болгариялик дугоналарини 3:1 ҳисобида енгиб, олтин медалли бўлишди. Шуниси қувончлики, **республикамизнинг вакили Вера Дуюнова турнирнинг энг яхши ҳужумчисига бериладиган соврини эгаси бўлди.** Йигитлардан худди шундай совринни Александр Визжачев олди.

Сувга вишкадан туриб сакрашда минсклик студент Николай Михайлин олтин медаль олди. Кумуш медаль олмаоталик Александр Гендриксонга насиб қилди.

Кеча Москва вақти билан кеч соат 18 да В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Катта спорт майдонида «Универсиада-73»нинг тантанали ёпилиш маросими бўлди. Оркестр садолари остида барча мамлакатларнинг делегациялари майдондан ўтишди. Универсиаданинг ёпилиши чинакам байрам тантанаси тусини олди. Байрам Москванинг «Спартак» ва Киевнинг «Динамо» футбол командалари учрашуви билан якунланди.

◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

Беруний туғилган куннинг 1000 йиллиги олдидан

„ШАХМАТДА ҲАМ ЯГОНА"

Айрим ўзгаришларни ҳисобга олмаганда, бундан минг йил илгари Ўрта Осиёда ривож топган ўрта аср шатранжи ҳозирги замон шахматининг айнан ўзидир. Шатранж ҳақида махсус рисолалар битилган. Илм-фан намояндалари асарларида унинг мураккаблиги, гўзаллиги тараннум этилган. Аммо шатранжнинг салафи — Ҳиндистон чатурраджаси — чатурапчаси тўғрисида ягона далилдан бўлак ишончли манбалар йўқ. Борлари ривоят-у афсоналардан иборат, холос.

Шатранжнинг пайдо бўлиш тарихини ўрганишда дастак бўла оладиган ягона маълумотни ҳам забардаст олимимиз Абу Райҳон Беруний хазинасидан топамиз. Беруний «Ҳиндистон» ва «Хронология» асарларида Панжобда учратган ҳинд шахмати — тўрт томонлама, яъни тўрт киши жанг қиладиган чатурраджа — чатурапчани таърифлайди, тузилиши ва ўйин қоидаларини тушунтиради. Изоҳлардан олимнинг анчагина бақувват шахматчи эканлиги сезилиб турибди...

Тошкентлик З. Хўжаев билан Ф. Дюммель 1949 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институти фондида сақланаётган шатранж ҳақидаги қадимги қўлёзманинг уч нусхасини топиб, кунт билан ўргандилар. Бу тадқиқот Ўрта Осиё, умуман, жаҳон шахмат тарихини ўзгачароқ талқин этиш имконини берди.

159 варақдан иборат бу қўлёзма муаллифи Абулфатҳ Аҳмад Сижизий (Сажзий)дир. Қўлёзманинг кириш қисмида шахматнинг кенг тарқалганлиги — «Саройларда ҳам, бозорларда ҳам ўйналиши» ҳақида гапирилади. Муаллиф ўзидан олдин ўтган машҳур шахматчилар ҳамда шахмат хусусида ёзган олимларнинг номини келтиради. У китоб муқаддимасида буюк ўзбек олими Берунийнинг номини ҳам тилга олиб, «унгача ҳам, ундан кейин ҳам Берунийга тенг кела оладиган олим бўлмаган», дейди. Бинобарин, Абулфатҳ Берунийдан сал кейинроқ яшаган. Унинг асари XI-XII асрларда битилган. Абулфатҳ «Ироқ, Ғазнада, Хуросон ва Ҳиндистонда бўлганман», «Ўзимга тенг ҳариф топмаганман» дейди. У фақат битта шаҳарни — Ғазнани тилга олади. Чамаси, Ғазна Абулфатҳнинг ҳаёти ва шахматчилик фаолиятида муҳим роль ўйнаган бўлиши мумкин.

Ўша кезларда Ғазнада ўзига хос шахмат мактаби вужудга келиб, бу ўйиннинг назарий ва амалий жиҳатлари устозлар томонидан юқори босқичга кўтарилган. Бу ишнинг фаол иштирокчиларидан бири Абу Райҳон Беруний бўлса ажаб эмас. Буни бирмунча тасдиқловчи бир маълумотни келтириб ўтамиз.

Ишқ-муҳаббатни тараннум этувчи ажойиб асарлар битган Фузулий ўз даврининг барча илмларидан бохабар бўлгани каби, шахмат ўйинини ҳам қадрлаган. У ўз қуллиётига ёзган дебочасида: «Шоирлигим муқаррар бўлгач, умримнинг бир қисмини сарф этиб, турли илмларни ўргандим», — дейди.

Фузулий ишқда мажнундан анча устун эканини баён этмоқ мақсадида шахмат доналарининг юриш-туришидан ва ўйин қоидаларидан бадиий восита сифатида моҳирона фойдаланган. Мажнун замон эътибори билан ишқ оламига мендан хийла илгари келган бўлса-да, муҳаббат майдонининг шоҳи — мендирман, Мажнуни эса — пиёдасидир, дейди.

Профессор Фуад Қосимзода берган маълумотларга кўра, Фузулий машҳур олим ал-Беруний асарлари билан таниш бўлган. Бинобарин, Фузулий шахмат ҳақида Беруний берган маълумотларни ҳам таҳлилидан ўтказган дея оламиз.

Қуйида Беруний замонасида яратилган шатранж мансубаларидан намуналар келтирамиз. IX-XI асрларда Ўрта Осиё шатранжи ниҳоятда чўққига кўтарилган. Ўша пайтда яратилган мансуба-масалалардан бир неча юзтаси бизгача етиб келган.

Биз қуйида ўрта асрларда яратилган мансубалардан намуналар келтиришдан аввал муҳтарам ўқувчиларни ўша вақтлардаги ўйин қоидасидан яна бир бор огоҳ этиб қўймоқчимиз. Чунки пиёдалар фақат бир хона олға юра олган. Фил бир хона ташлаб иккинчисига сакраган. Фарзин диагональ бўйлаб бир хонагагина ўта олган. Шоҳ, руҳ, от худди ҳозиргидек ўйнаган.

1

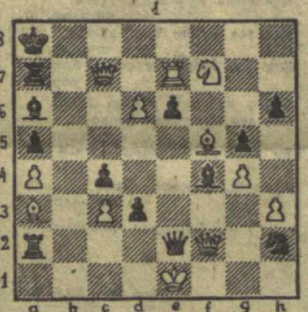

Бу биринчи диаграммадаги қора шоҳнинг а8 бурчагидан диагональ бўйлаб h1 бурчагига мажбуран ҳайдаб олиб келиниши ва мот қилиниши кимни ҳаяжонлантирмайди, дейсиз: 1. Ле7—е8 + Кр а8—в7 (У даврларда оқ фарзин бу хонани зарба остига ололмаган). 2. Ле8—в8 + Крв7—с6 (в6 га ўта олмайди, чунки оқ фарзиннинг «кўзи»). 3. Лв8—в6 + Кр с5—d5. 4. Лв6—в5 + Кр d5—е4 (4... Кр св бўлса, 5. Kd8X). 5. Лв5—е5 + Кре4—f3. 6. Ле5—е3 + Крf3—g2. 7. Ле3—g3 + Крg2—h1. 8. Лg3—g1X.

2

Иккинчи диаграммадаги вазиятга мана бундай ҳикояни илова қилганлар. Бир офат келибди-ю, оқларнинг деярли барча қўшинларини қириб ташлабди. Оқ шоҳ қора шоҳдан раҳм-шафқат қилишини сўрабди. «Кани, рўпара бўлсин менга», — деб фармон берибди қора шоҳ. Бироқ, унинг вазири (фd8) ҳаяллаб қолиб, икки аскарини (в6 ва с6 пиёдаларини) юбориб, оқ шоҳга фармонни етказишни буюрибди. Буни кўрган қора шоҳ ғазаби қайнаб вазирнинг бўйнига қилич тортиб юборибди (d8 даги фарзинни тахтадан олиб ташланг). Буни кўрган оқ шоҳ шафқат бўлишига кўзи етмай, қолган кучи билан ҳужумга ўтишга аҳд қилибди. Ярим кечада ишончли чавандозларини қора шоҳ қароргоҳига жўнатибди. Улар соқчиларни бартараф этиб (1. Кf5:g7 + Кре8—d8. 2. Ке5:f7 +) қора шоҳни қувиб кетишибди (2... Крd8—с7. 3. Кd7—е8 + Крс7—в7. 4. Кf7—d8 + Крв7—а6. 5. Ке8—с7 + Кра6—а5. 6. Кd8—в7 + Кра5—а4). Қора шоҳни таъқиб этишда оқ шоҳнинг вазири ҳам қатнашибди (7. Фс4—в3 +). Шундан кейин оқ фил а3 га қочган қора шоҳни мажақлаб ташлабди (8. Сс1—мот).

Юқорида кўриб ўтилганидек, шатранж мансубаларини ажиб комбинацияли зарбалар ва қизиқ ҳикоя-латифалар билан безаш ҳоллари Беруний ижодидаги хусусиятларга айнан ўхшаб кетади. Чунончи, Беруний ўз асарларини бадиий парчалар билан безаб, уларнинг жонли ва қизиқарли бўлишига катта аҳамият берган. У олим ҳамиша ўқувчининг диққатини жалб қилиб туриши, унинг зерикиб қолмаслигига эътибор бериши шарт эканини уқдиради. «Бизнинг мақсадимиз, — деб ёзади Беруний, — ўқувчини толиқтириб қўймасликдир. Ҳадеб бир нарсани ўқийбериш зерикарли бўлади ва тоқатни тоқ қилади. Агар ўқувчи бир масаладан бошқа масалага ўтиб турса, у худди турли-туман боғларда сайр қилгандек бўлади, бир боғдан ўтар-ўтмас, бошқа боғ бошланади. Киши уларнинг ҳаммасини кўргиси ва томоша қилгиси келади. Ҳар бир янги нарса роҳат бағишлайди». Ҳамма гап шундаки, машғулот тури ўзгариши билан одамнинг мияси ҳордиқ олиб, чарчоғи ёзилади.

Берунийнинг илмий мероси фаннинг турли-туман соҳаларига оид 150 дан ортиқ асарларни ташкил этади. Лекин шундан ўттизга яқини бизгача етиб келган. «Ҳиндистон» ва «Хронология»да келтирилган шахматга оид маълумотлар унинг бирон-бир бошқа асарида мукаммалроқ шакл касб этган бўлса ҳам ажаб эмас.

М. МУҲИТДИНОВ,
Тарих фанлари кандидати, СССР спорт мастери.

Ахборот

ЎЗБЕКИСТОН

ЎзТАГ МУХБИРЛАРИДАН

ҚЎКИМТИР АТАЛА

Каттақўрғон колхозлараро бўрдоқичилик базасида республикада энг катта хлорелла етиштирувчи установка маҳсулот бера бошлади. Установка тайёрлайдиган суспензия ҳар куни уч марта овқат бериш олдидан бир соат илгари ферманинг водопровод тармоғига узатилади. Қарийб 4 мингта букача ана шу қўкимтир атала бериладиган пайтни сабрсизлик билан кутади ва бир томчисини ҳам қолдирмай ялаб-юлқаб ичади. Ҳар куни 50 тонна суспензия тайёрланмоқда.

Ҳозир тўртта сўқим боқиш хўжаликларида шундай витамин цехи қурилмоқда. Тез орада Тошкент яқинидаги Сергели бўрдоқичилик хўжалигида ишга тушириладиган катта установка бир кунда 100 тонна шу ажойиб микроскопик кўкатдан тайёрлаб бериб туради. Беш йиллик охиригача «Главскотопром» системасида сув кўкати етиштирилмайдиган биронта хўжалик қолмайди.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг микробиолог олимлари билан «Главскотопром» мутахассислари ишлаб чиққан рецептлар бўйича Украина, Белоруссия, Молдавия, Сибирь, Уралнинг кўпгина хўжаликларида хлорелла етиштирилмоқда. Хлорелла ҳамма ерда катта наф бермоқда: хлорелла тайёрлашга сарфланган ҳар бир сўм 11 сўмдан фойда келтирмоқда.

ОЛИМЛАР ЁЗИШМАСИ

«Фан» нашриёти «Беруний билан Ибн Сино ёзишмалари» китобининг иккинчи нашрини рус ва ўзбек тилларида босмадан чиқарди. Янги нашрларнинг тексти аниқланиб, илмий шарҳлар билан таъминланди.

Русча нашрини (таржимон — профессор Ю. Н. Заводовский) босмага фалсафа фанлари кандидати А. Шарипов тайёрлади. Нашрнинг редактори — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов.

Китобнинг ўзбекча нашри — «Абу Райҳон Беруний ва Ибн Сино савол-жавоблари» (таржимон А. Расулов)ни босмага фалсафа фанлари кандидати А. Ирисов тайёрлаган. Нашриёт редактори — фалсафа фанлари кандидати С. Муталлибов.

Китоблар 5 минг нусхада чоп қилинган.

ПАХТАКОРЛАР ХИЗМАТИДА

Андижон район ижроия комитети маданият бўлимининг автоклуби доимо дала шийпонларида, олис-олис чорвачилик фермаларида бўлади. Агитбригада составида район маданият уйининг лекторлари, артистлари, кинооператор бор. Улар тематик кечалар, мунозаралар, оғзаки журналлар, суҳбатлар ўтказиб туришади, кинофильмлар кўрсатишади.

Автоклуб раҳбари Мурод Арслонов ҳаваскорлик киностудиясининг ишини мароқ билан олиб бормоқда. У сценарийлар ёзади, энг яхши бригада бошлиқлари, механизаторлар, сувчилар, сут соғувчилар тўғрисида фильмлар суратга олади, сўнгра шу ленталарни қишлоқ меҳнаткашларига намойиш қилади.

Андижон районининг автоклуби Бутуниттифоқ кўригининг ғолибларидан биридир.

Редактор ўринбосари
Ж. ЖАББОРОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР
Эълонлар — 338142. коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.
Р. 01719.